

Innehållsförteckning till Kökar folkdräkter

1. Inledning
2. Vävning
3. Kvinnodräkt
4. Mansdräkt
5. Bindmössa
6. Kjolsäck
7. Mönsterark kvinnodräkt
8. Mönsterark mansdräkt
9. Strumpeband, förklädesband och hängslen
10. Korsstygnbroderi, virkade spetsar, frivolité, trådknapp
11. Sömnadstekniker
12. Övrigt

SVENSK-FINLANDS BYGDEDRÄKTER

UTGIVET AV BRAGES SEKTION FÖR BYGDEDRAKTER
OCH ALANDS UNGDOMSFÖRBUND

ENLIGT MANUSKRIFT AV
YNGVÅR HEIKEL

bearbetat av RUT LINDFORS och VIKING SUNDBERG

HÄFTE 6-7

ALAND

Finström, Jomala, Geta, Saltvik, Sund, Lemland, Lumparland, Vårdö,
Hammarland, Eckerö, Föglö, Sottunga, Kökar, Kumlinge, Brändö.

BRAGES FÖRLAG

Ålands Marthadistrikt, hemslöjdssektionen dokumentation av de åländska folkdräkterna.
Materialet till dokomentationen är hämtat ur Svenska-Finlands Bygdedräkter, häfte 6-7.

Sammanställt av : Elisabeth Dahlén

De åländska folkdräkterna

Ålands Folkdräktsråd
Ålands Hembygdsförbund
Bygdeserie nr 17

KÖKAR

Gramma drakten CO

Morka drakten CO

Mansdrakt CO

Gramma drakten, kjoltyg i nat. storl.

Forklads- o. strumpband

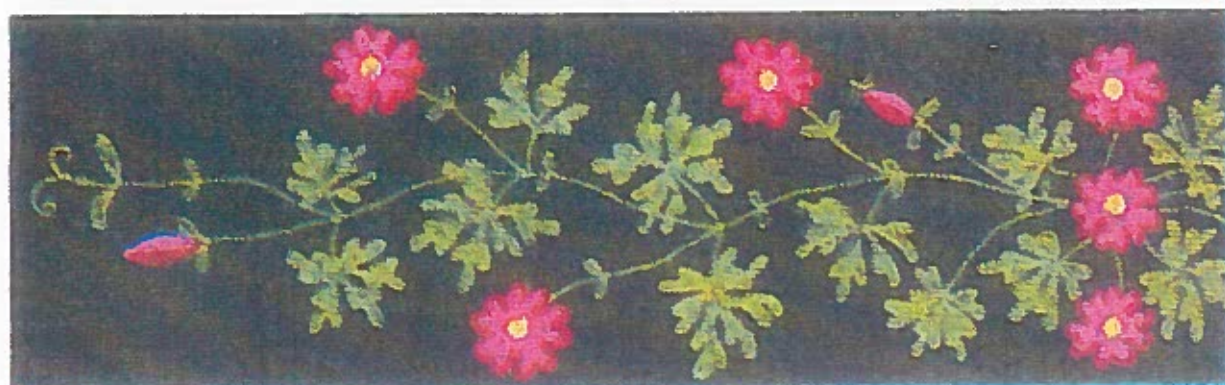
Livstyckstyg

Mansvästtyg i nat. storl.

Morka drakten, kjoltyg i nat. storl.

Broderi till forklade i 1/2 av nat. storl.

Kökar

Kökar har två kvinnodräkter och två mansdräkter. Ingen av dräkterna är en direkt kopia av någon dräkt funnen på Kökar. Dräkterna har konstruerats enligt hörsägen och med hjälp av insamlade tygprover.

Omkring år 1916 komponerades den granna kvinnodräkten. En gammal kvinna berättade att hon kom ihåg kjolar med "Kökargrön" botten och ränder i rött, blått och gult. Man vävde upp ett sådant tyg och sydde kjol och livstykke av detta. Dräkten fick vit blus och vitt förkläde. Kjolsäcken har ett infällt broderi på siden. En grön tröja kan användas till dräkten. Många personer tyckte att dräkten var alldeles för grann, medan andra ville bibehålla den som den var.

År 1927 sammanställdes en mörkare

dräkt. Till kjol och livstykke vävdes ett tyg med svart botten och ränder i körsbärsrött, gult, vitt och mossgrönt. Förлага till tyget var ett gammalt tygprov från mitten av 1800-talet. Till förkläde vävdes ett helgrönt halvylletyg. Nedtill på förklädet finns ett broderi, "Kökars brudblomma". Samma broderi används på kjolsäcken och bindmössan. Axelduk i siden eller blommig muslinsduk bärs till dräkten. De mönstervävda förklädsbanden, "Kökars rosband", är mycket speciella. De vävs i en ovanlig typ av bandgrind. Enligt Barbro Gardberg i Karis, specialist då det gäller bandvävning, finns samma mönster på breda, baltiska band. Man kan alltså spåra släktskap till Baltikum via dessa band. En röd tröja används som ytterplagg till dräkten.

Mansdräkten på Kökar är antingen sjömansdräkten med långa byxor eller knäbyxdräkten. Tröjan och byxorna är av svart eller mörkblå vadmal. Västens framstycken sys av ett smalrandigt halvylletyg. Ryggstycket är av oblekt linne. Strumporna är blå, grå eller svarta med röd kil. Skorna är svarta med plös och spännen. Som strumpeband används "Kökars rosband". Som huvudbonad kan man välja mellan svart filthatt, silkeshatt, läderkaskett, skärmmössa eller vit sömmössa.

Sömmössa till mansdräkten.

FOLKDRÄKT

DEL VÄVNING

Är Du intresserad att själv väva tyger till Din folkdräkt ?

Då behöver man lite kunskaper om materialval , revning , trädning i bomsked, bomning, solvning , trädning i vävsked , uppknytning av trampor och översyn att allt fungerar bra innan man börjar själva vävningen.

Om Du är helt nybörjare , kontakta någon, som kan om vävning. Läs även ur vävböcker om hur man sätter upp vävar .

Var inte rädd, även om Du aldrig har vävt , om Du har någon som visar och hjälper vid behov. Att väva – är roligt och att väva till sin egen folkdräkt är mycket värdefullt flera generationer framåt !

LYCKA TILL !

VIKTIGA RÅD VID VÄVNING

Folkdräktvävning :

Flytta spännaren ofta, efter ca 1 – 2 cm

Spola inte mer garn än du väver / gång – elasticiteten går ur annas

Ha ränningen så spänd att du tror att den brister !

***Ha några käppar runt garnbommen som alltid flyttas vid framflyttning ,
den sista alltid vid möte med garnbom o. garn.***

***Ta inte av garnet vid randning , sno garnet vid "långa partier " .
Byt färg i samma sida.***

***Lämna spännaren kvar vid tygkanten när du slutat väva varje gång och "
slappna av " ränningen en aning.***

Kökar

Ränning: Svart bomullsgarn nr. 20/2, tex 28 x2

Sked: 60/2 = 1 tråd i solv och 2 trådar i rör, 4 trampor, 4 skaft.

Bindning: 4-skaftig atlas med inslagseffekt.

Bredd: 110 cm skedbredd.

Inslag: Kamyllgarn (tex 28 x 2) 1-trådigt.

Inslagstäthet: ca 25 – 28 inslag /cm.

Längd: 9,0 m räcker till kjol, livstykke, ficks, väst, tröja och förkläde

(obs efsingar och krympmån medräknade).

Trådantal: 1320

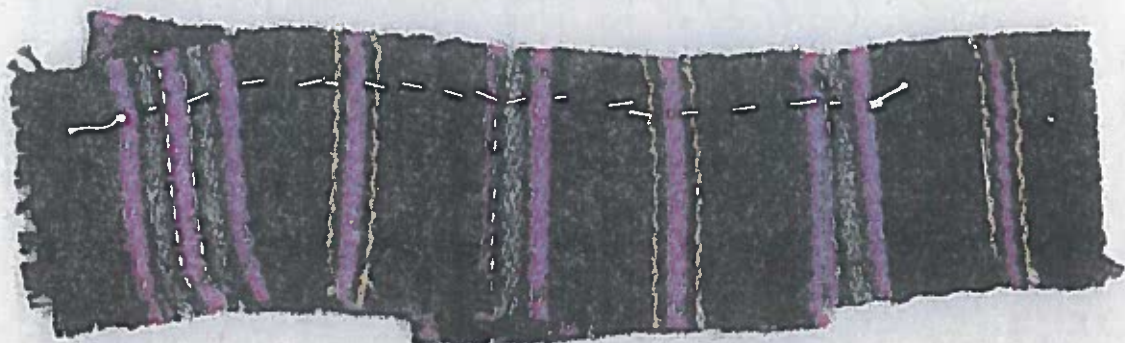
vävning

X			
	X		
		X	
			X

			X				X	
		X			X			
	X							X
X						X		

Solvning

uppknytning

KÖKARS KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927

KJOL

Av samma tyg som livstycket veckad med efterveck runt om som på modelldräkten från Brage, sydd 1927.

På avigsidan ligger vecken överkastade men ej fastsydda i linningen, så sömmen därigenom ej blir så tjock. Se tygprovskarta!

Mörka dräkten kjolens tyg - prov

Kjol: av samma tyg som livstycket, veckad åt var sida med ett utåtvänt motveck mitt fram.

Förkläde: av helgrönt halvylletyg i den gröna kjolrandens färg, och med broderier nedtill med Kökar brudblomma,

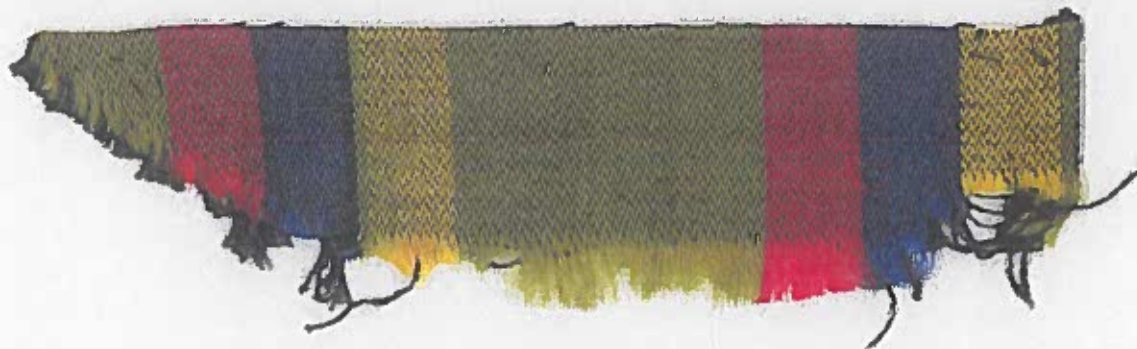
78

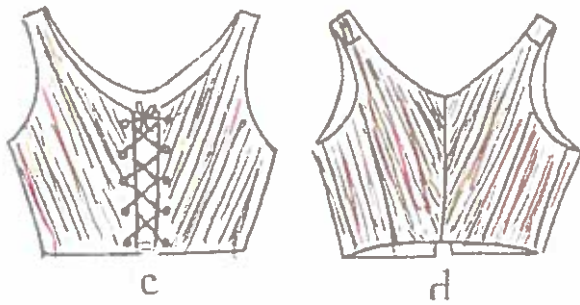
Tygprov till granna dräkten

Det ursprungliga

Kökar Livstykke (mörka dräkten)

Kökar kvinnodräkt
(Mörka dräkten från 1927).

Huvudbonad: stycke och bindmössa, slät eller broderad, i nagon med dräkten harmonierande färg.

Blus: av vitt linne eller bomullstyg, sydd med nedvikt krage med spetsiga snibbar och med ett 4½ cm brett motveck framtill ända ned, knäppt med 4 trådknappar genom motvecket. Ärmarna är sydda i kimonofason, rynkade på övre sidan av ärmen vid ärmsömmen och vid ärmlinningen, som är 5 cm bred och knäpps med en trådknapp på mitten av linningen.

Livstykke: av ett svartbottnat tyg med två olika symmetriska randningar i körsbärsrött, gult, vitt och mossgrönt, sytt med djup rund urringning framtill och hög rund urringning i ryggen, tillsnöres framtill nedifrån uppåt med röda snören som går genom 6 par i körsbärsrött trän-sade snörhål i framkanterna. Det har söm under armen, mittelsöm och svängda sidosömmar i ryggen, där det är slätt utan skört eller knappar. Ränderna löper i spetsig vinkel nedåt mot varandra (högst 15 graders lutning från mittelsömmen).

Kjol: av samma tyg som livstycket, veckad åt var sida med ett utåtvänt motveck mitt fram.

Förkläde: av helgrönt halvylletyg i den gröna kjolrandens färg, och med broderier nedtill med Kökar brudblomma, veckat inat från var sida med inåtvänt motveck mitt framtill och fäst runt midjan med mönstervävda förklädsband i kjolens färger, slutande med tofsar och knutna i rosett på vänster sida framtill.

Axelduk: sidenduk i harmonierande färg eller blommig muslinsduk.

Kjolsäck: med svart framsida och körsbärsrött bakstycke samt med gula kanter och band, prydd med broderier av Kökar brudblomma.

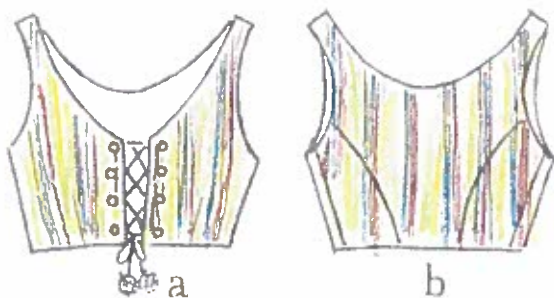
Strumpor: vita.

Skor: svarta med lag klack, spänne och uppstående plös.

Tröja: av körsbärsrött tyg i kjolrandens färg, i snitt enligt modell. Se beskr. för Sund.

Vävinstruktion: livstyecks-, kjol-, kjolsäcks- och tröjtygen vävs på svart bomullränning med sked nr 90—100 och med 1 tråd i skaft och 1 tråd i rör. Inslagsgarn: industrigarn 40/2

Kökar Livstycke (granna dräkten)

Kökar kvinnodräkt (granna dräkten).

Huvudbonad: stycke och bindmössa, slät eller broderad, i någon med dräkten harmonierande färg.

Blus: lik den till mörka dräkten.

Livstycke: av randigt tyg med 3 1/2 cm breda gröna bottnar och ränder i rött, blått, gult, 12 mm av varje färg. Snörd uppifrån och ned genom 4 par hyskor, dolda under framkanten, med en snodd av rött ullgarn med bollar i ändarna (garnbollarna 5 cm i diameter). Snodden är 180 cm lång. Ovanpå framkanten 4 par flata mässingsknappar. Livstycket har bröstös,ös under armen, ingen mittelsös, litet svängda sidosösor i ryggen, där det är slätt nedtill utan skört eller knappar.

Kjol: av samma tyg som livstycket, veckas med utåtvänt motveck framtill. De gröna bottnarna veckas in och de granna ränderna ut.

Förkläde: av vitt linne eller bomullstyg med en fäll nedtill uppsydd med hälsös. Veckas inåt mot mitten. Knyts med linningsband i rosett baktill.

Axelduk: sidenduk i harmonierande färg eller blommig muslinsduk. Bäres utanpå livstycket.

Strumpor: vita.

Skor: låga svarta med spänne och uppstående plös.

Tröja: i den gröna bottenrandens färg, modell se Sund.

Material till folkdräkten

En folkdräkt i våra dagar är en tidlös festdräkt. Den följer sina egna regler då det gäller material, mönster och sammansättning av olika detaljer. Då man skaffar sig en folkdräkt bör man tänka på följande:

Enligt beskrivningarna för tillverkning av en folkdräkt används i huvudsak naturmaterial:

- bindmössa överklädd med duchesse
- stycke av bomullstyll med broderi
- huckle och lärftshatt av bomull eller linne
- blusar och skjortor i linne- eller bomullslärft
- livstycke och västar i halvyll
- kjolar och tröjor i halvyll
- mansbyxor i vadmal
- förkläden av linne, bomull, ylle eller siden
- axeldukar och halskläden av bomull, ylle eller siden
- strumpor och strumpeband i bomull eller ylle
- skor av läder
- tygerna till folkdräkterna bör vara vävda i rätta mönster och färger
- som fodertyg används bomulls- eller linnetyger
- till underkjolar används linne- bomulls eller halvylletyger.

Kökar Blus

Mönsterstorlek på tillskärningsplan. Storlek 42 $\frac{\text{Bröstvidd} + 20}{2} = \frac{122}{2} = 61$

Egen storlek

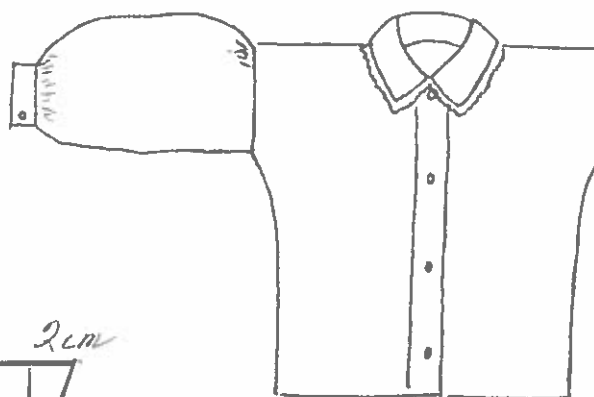
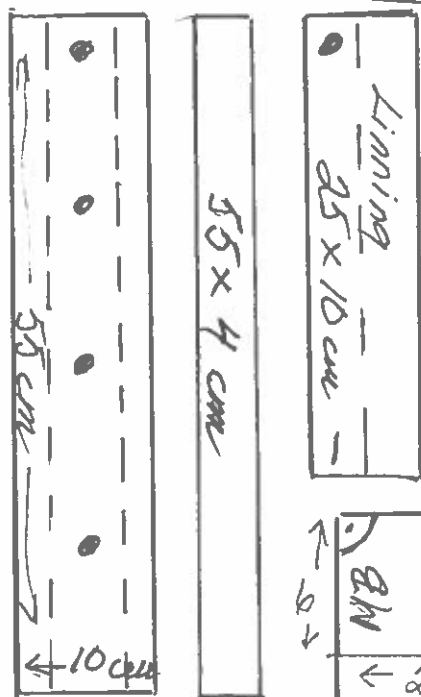
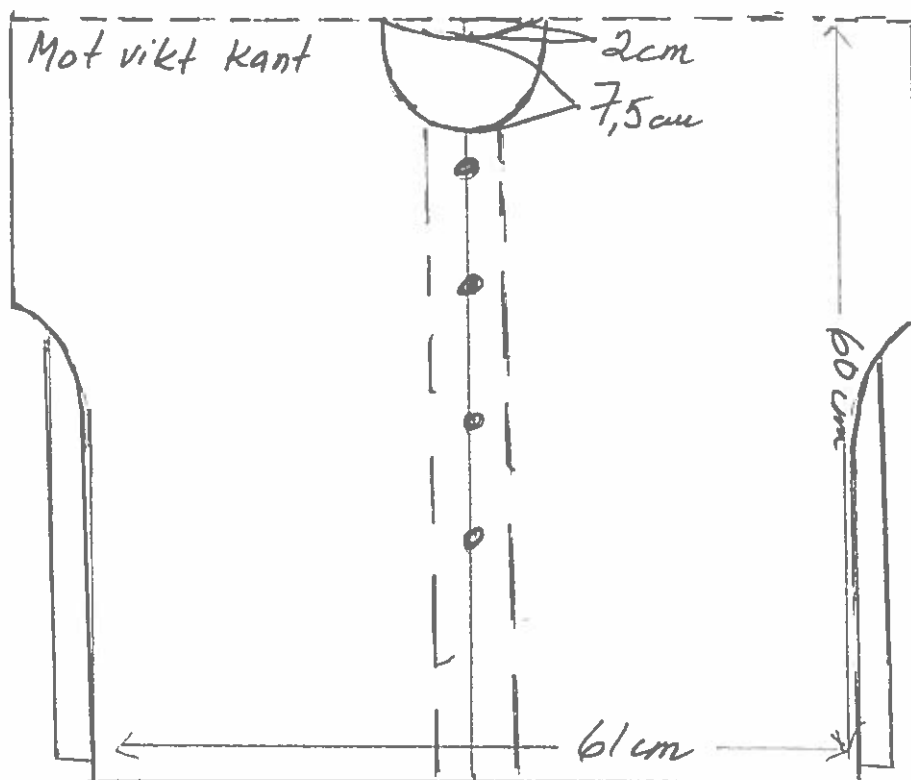
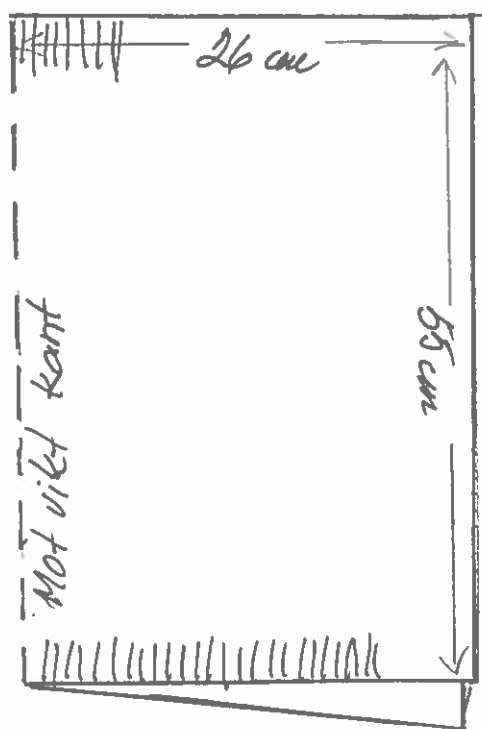
$\frac{\text{Bröstvidd} + 20}{2}$

Sömnad

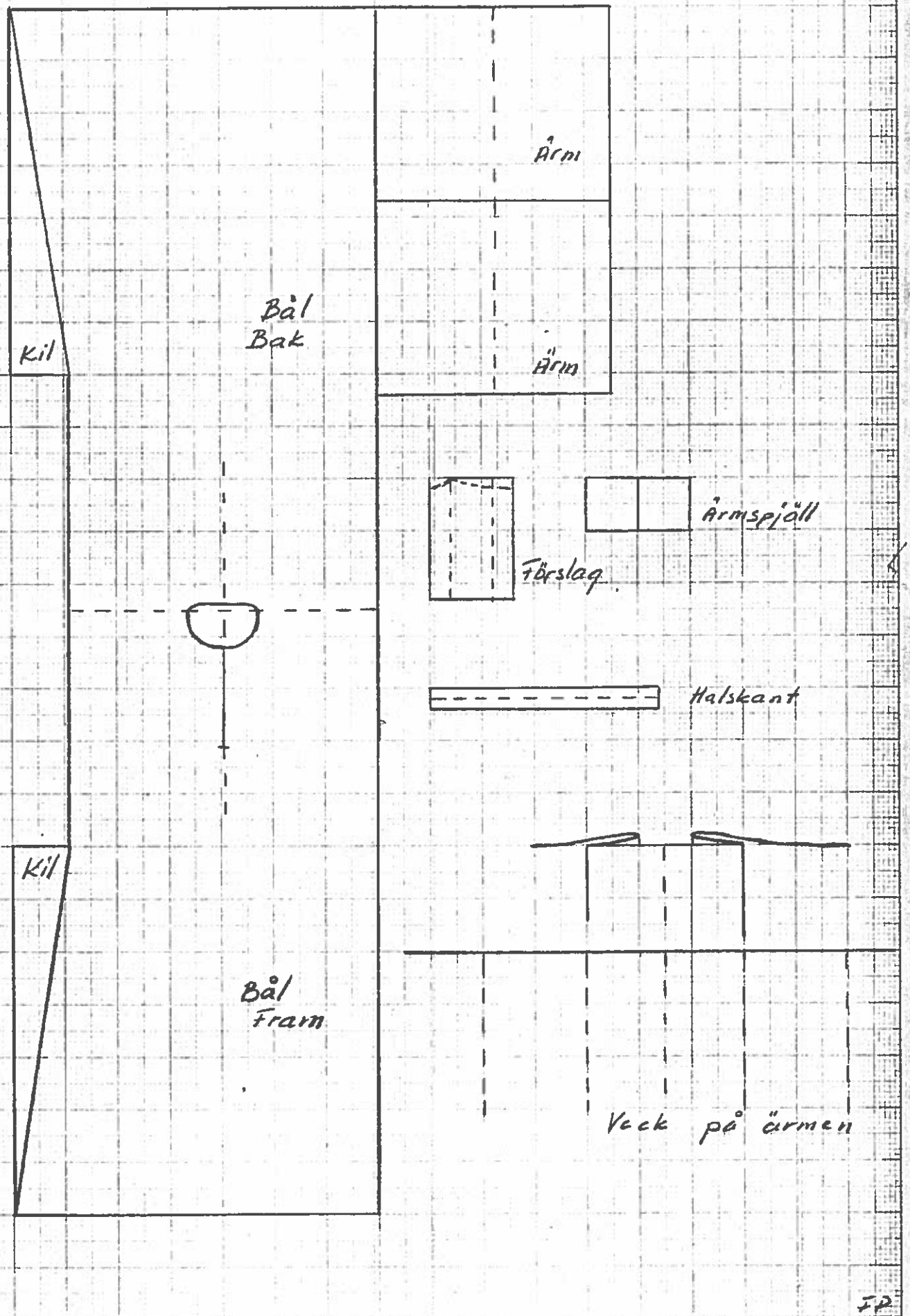
Alla sömmar sys med 1/2 cm bred fällsöm.

Alla delar klipps trådraka.

Blus: av vitt linne eller bomullstyg, sydd med nedvikt krage med spetsiga snibbar och med ett 4 1/2 cm brett motveck framtill ända ned, knäppt med 4 trådknappar genom motvecket. Ärmarna är sydda i kimonofason, rynkade på övre sidan av ärmen vid ärmsömmen och vid ärmlinningen, som är 5 cm bred och knäpps med en trådknapp på mitten av linningen.

Blus II efter förlaga :sötk som tillhört Edla-Maria Hellström f. 1861, Helsö

KÖKARS KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927

Granna dräkten

BLUS 1

Av vitt linne eller bomullstyg, sydd med nedvikt krage med spetsiga snibbar. Kragen kan kantas med en smal spets. Blusen sys med ett 4,5 cm brett motveck framtill ända ned, knäppt med fyra trådknappar genom motvecket. Ärmarna är sydda i kimonofason, rynkade på övre sidan av ärmen vid ärmsömmen och vid ärmlinningen, som är 5 cm bred och knäpps med trådknapp på mitten av linningen.

BLUS 2

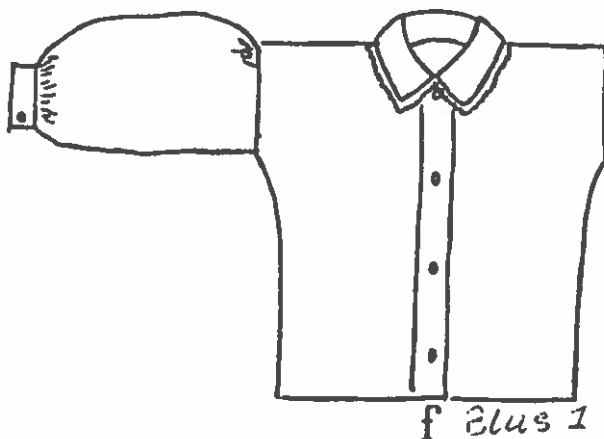
Särk efter förlaga från Klås buren av Edla-Maria Hellström f 1861.

Godkänd av Ålands folkminnesförbunds dräktråd 4.3.1990.

Lätt utställd med midjeintagningen från ena sidan som en kil nedtill på andra sidan. Ca 2 cm bred kant runt halsen försedd med smal spets och knäppt med trådknapp. Det ca 20 cm långa sprundet fram likaså knäppt med trådknapp. Ärm med spjäll och ca 3 cm utåtvänt motveck på axeln. Nedtill ca 2 cm bred fäll, kantad med samma spets som halskantens.

Hela särken handsydd och nedtill märkt med korsstygnsbokstav.

Öservera! Bommullstyget får inte vara lakanslärft. Det skall vara en lärft för blusar.

Sömnadsbeskrivning till folkdräktsblus 1.

Knappslån Sy slån med smal sömsmån mot vänster framkant, sömmen blir på rätsidan, pressa. Vik i streckade linjen och sy ner slån med invikt sömsmån 1 mm från kanten. Upptill vikes sömsmånen in till mittfram-markeringen och smygsys.

Knapphålslån Sy slån med smal sömsmån mot höger framkant, sömmen blir mot rätsidan, pressa. Vik i streckade linjen och träckla. Vik in sömsmånen och sy ner slån på rätsidan 5 mm från kanten. Upptill vikes sömsmånen in framifrån till mittfram-linjen och smygsys. Jacka i sömsmånen fram.

Vändsy sidsömmarna. Sömsmånen putsas så sömmen blir smidig och tunn.

Kragen Sy kortändarna rätsida mot rätsida, putsa sömsmånen, vänd och pressa. Sömsmånen vikes in på underkragen och kragen sys mot halsringningen från mitt-bak till mitt-fram-markeringarna från rätan. Sömsmånen pressas mot kragen. Sömsmånen på överkragen vikes in och överkragen sys ned med en stickning nära kanten. Pressa. Till sist göres en stickning runt kragen 4mm från kanten.

Ärmen Fälla in med en smal fäll 7 cm från nederkanten till ärmsprund. Vändsy resten av ärmsömmen. Mellan markeringarna för dragveck upptill och nedtill på ärmen göres dessa enl. särskild beskrivning. Lagg linningens insida mot ärmens avigsida och sy fast mellan två rynktrådar. Pressa mot linningen. Vik in sömsmånen på linningens utsida och sticka ned 1 mm från kanten. Sy i trådknapp och tränsa knapphål. Ärmen sys fast i bålen med vändsöm. Tränsa knapphål i knapphålslån och trådknappar i knappslån. Fälla blusen nedtill. Sy fast en smal uddspets runt kragen.

För handsydd blus, se särskild beskrivning på fastsyning av linning.

KÖKAR KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927.

Granna dräkten

STRUMPOR: Vita

SKOR: Svarta med låg klack, spänne och uppstående plös.

KÖKAR KVINNODRÄKT

Granna dräkten

Mörka dräkten från 1927.

AXELDUK:

Sidenduk i harmonierande färg eller blommig muslinsduk.

Bäres utanpå livstycket.

KÖKARS KVINNODRÄKT

Granna dräkten

FÖRKLÄDE

Av vitt linne eller bommulstyg med en fäll nedtill uppsydd med hålsöm.

Veckas inåt mot mitten. Knyts med linningsban i rosett baktill eller knäpps med knapp.

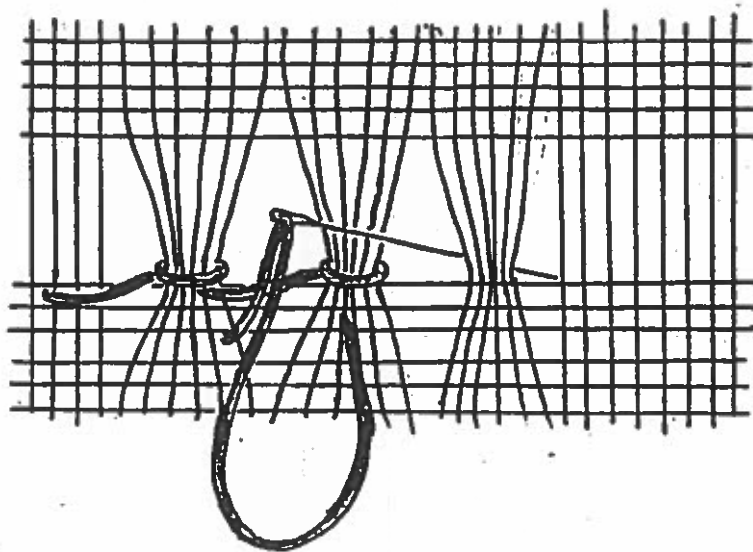
Fällen skall vara 6 cm bred och fällas med 5mm sicksock- eller tandradhålsöm.

Förklädets bredd 70 - 75 cm.

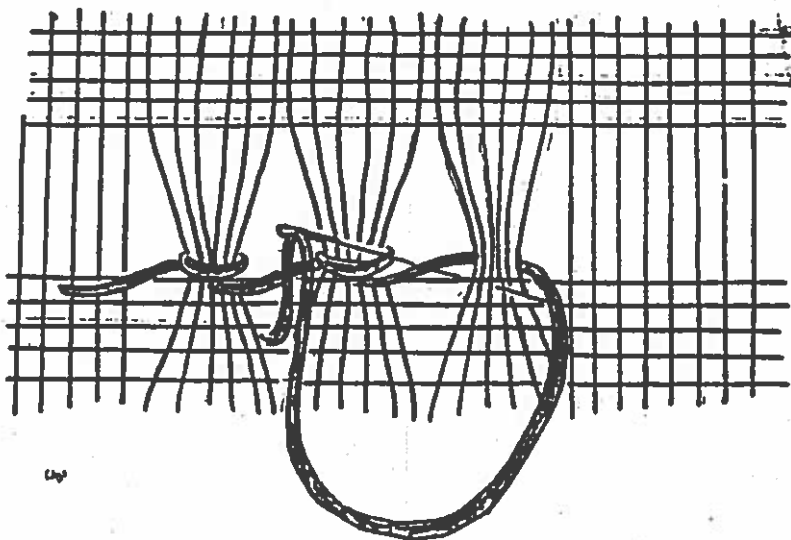
Förklädes bredd i midjan $\frac{1}{3}$ av midjemåttet ca 30 cm

Landradshålsöm

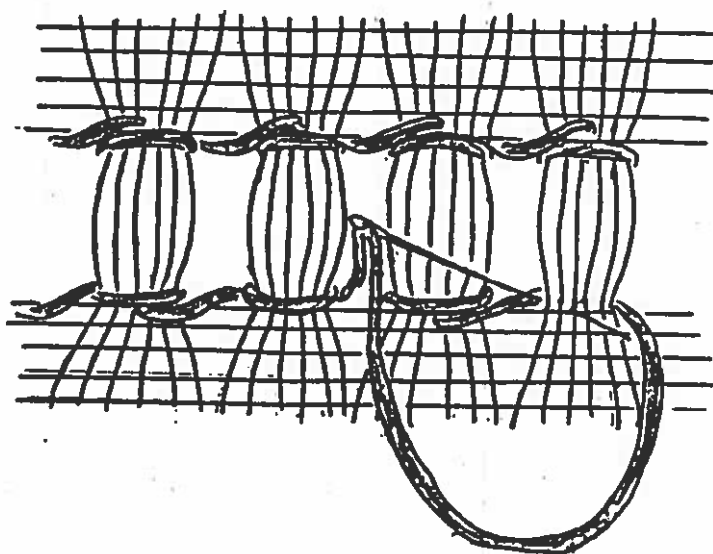
1.

2.

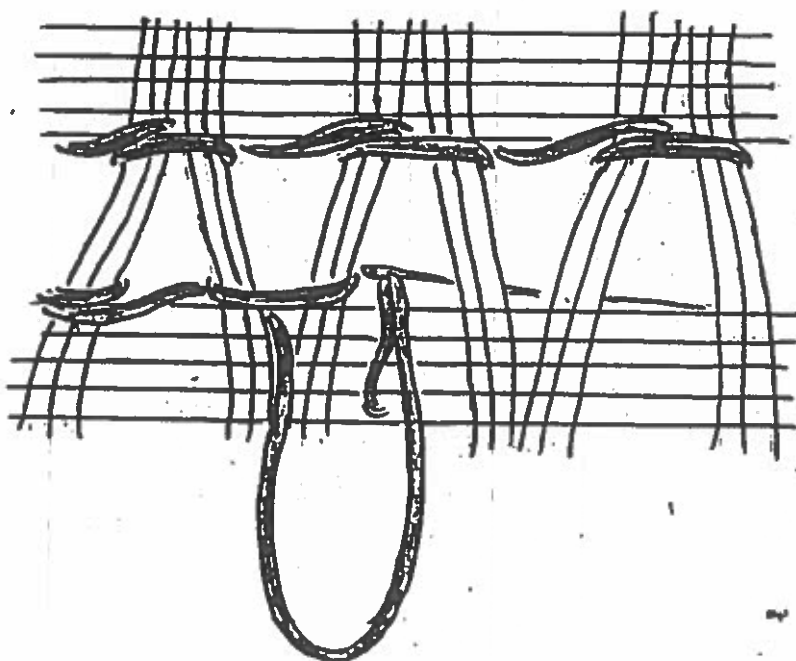

3.

Sicksäckhålsöm

4.

KÖKAR KVINNODRÄKT

Granna dräkten

LIVSTYCKE:

Av randigt tyg med 3,5 cm breda gröna bottnar och ränder i rött, blått, gult, 12 mm av varje färg. Snörd uppifrån och ned genom fyra par hyskor, dolda under framkanten, med en snodd av rött ullgarn med bollar i ändarna (garnbollarna 5 cm i diameter). Snodden är 180 cm lång. Ovanpå framkanten 4 par flata mässingsknappar. Livstycket har bröstösöm, söm under armen, ingen mittelsöm, litet svängda sidosömmar i ryggen, där det är slätt nertill utan skört eller knappar

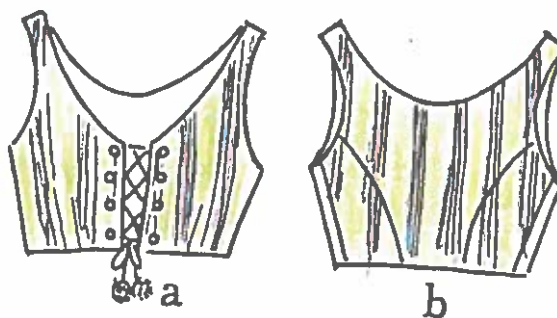
KÖKARS KVINNODRÄKT

Granna dräkten

KJOL

Av samma tyg som livstycket, veckas med utåtvänt motveck framtill. De gröna bottnarna veckas in och de granna ränderna ut; dock så att ca 1 cm grönt syns.

Kjolen sys i allmänhet lång, högst ca 20 cm från marken och förklädet ca 10 cm kortare än kjolen, där icke annorlunda beskrives.

KÖKAR KVINNODRÄKT

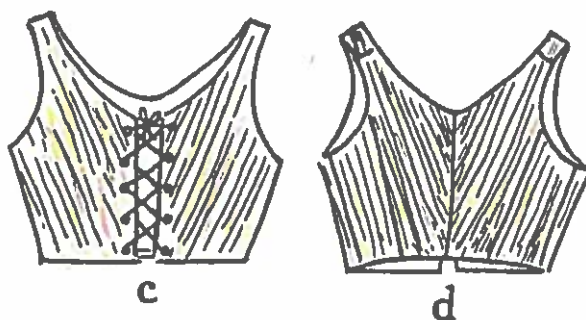
Mörka dräkten från 1927.

LIVSTYCKE:

Av ett svartbottnat tyg med två olika symmetriska randningar i körsbärsrött, gult, vitt och mossgrönt, sytt med djup rund urringning fram till och hög rund urringning i ryggen, tällsnöres fram till nedifrån uppåt med röda snören som går genom 6 par i körsbärsrött tränsade snörhål i framkanten. Det har söm under armen, mittelsöm och svängda sidesömmar i ryggen, där det är slätt utan skört eller knappar. Ränderna löper i spetsig vinkel nedåt mot varandra (högst 15 graders lutning från mittelsömmen).

Observera! Ett mönster finns hos folkdräktskommittén.

Vävinstruktion: livstycks-, kjol-, kjolsäcks- och tröjtygen vävs på svart bomullsränning med sked nr 90—100 och med 1 tråd i skaft och 1 tråd i rör. Inslagsgarn: industrigarn 40/2.

KÖKAR KVINNODRÄKT

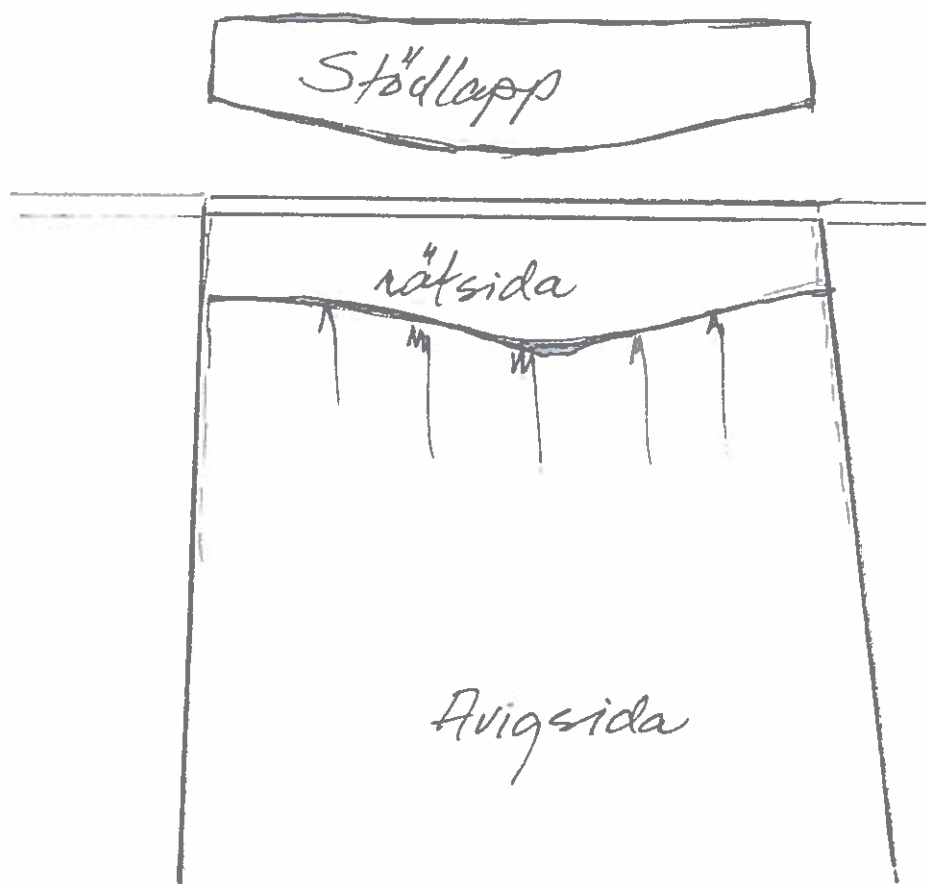
Mörka dräkten från 1927.

FÖRKLÄDE:

Av helgrönt halvylletyg i den gröna kjolrandens färg, och med broderier nedtill med Kökar brudblomma,, veckat inåt från var sida med inåtvänt motveck mitt framtill och fäst runt midjan med mönstervävda förklädsband i kjolens färger, slutande med tofsar och knutna i rosett på vänster sida framtill. Förklädets bredd 70 - 75 cm.

Förklädet bäres direkt på kjolen och kjolsäcken och fästes runt midjan med förklädsband, som knytes, eventuellt häktas, fast under livstycket och dess skört, om livstycket når nedom midjan. Mönstervävda ylleförklädsband knytes vanligen på vänster sida framtill i rosett.

Stödlapp på ylleförklädes avigsida, förklädets midjebredd 1/3 av midjemåttet ca 30 cm.

KÖKAR

KÖKAR KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927.

FÖRKLÄDE:

Av helgrönt halvylletyg i den gröna kjolrandens färg, och med broderier nedtill med Kökar brudblomma,, veckat inåt från var sida med inåtvänt motveck mitt framtill och fäst runt midjan med mönstervävda förklädsband i kjolens färger, slutande med tofsar och knutna i rosett på vänster sida framtill. Förklädets bredd 70 - 75 cm.

Förklädet bäres direkt på kjolen och kjolsäcken och fästes runt midjan med förklädsband, som knytes, eventuellt häktas, fast under livstycket och dess skört, om livstycket når nedom midjan. Mönstervävda ylleförklädsban knytes vanligen på vänster sida framtill i rosett.

Broderi till förklädet i 2 ax med stick.

Förkläde till Kökars r

DMC-garn, tambursöm.

1.Rött	816	mörk
2.Rött	899	ljus
3.Grönt	907	ljus
4.Gult	743	

Sys med två-trådigt moulinegarn på
förklädets botten.

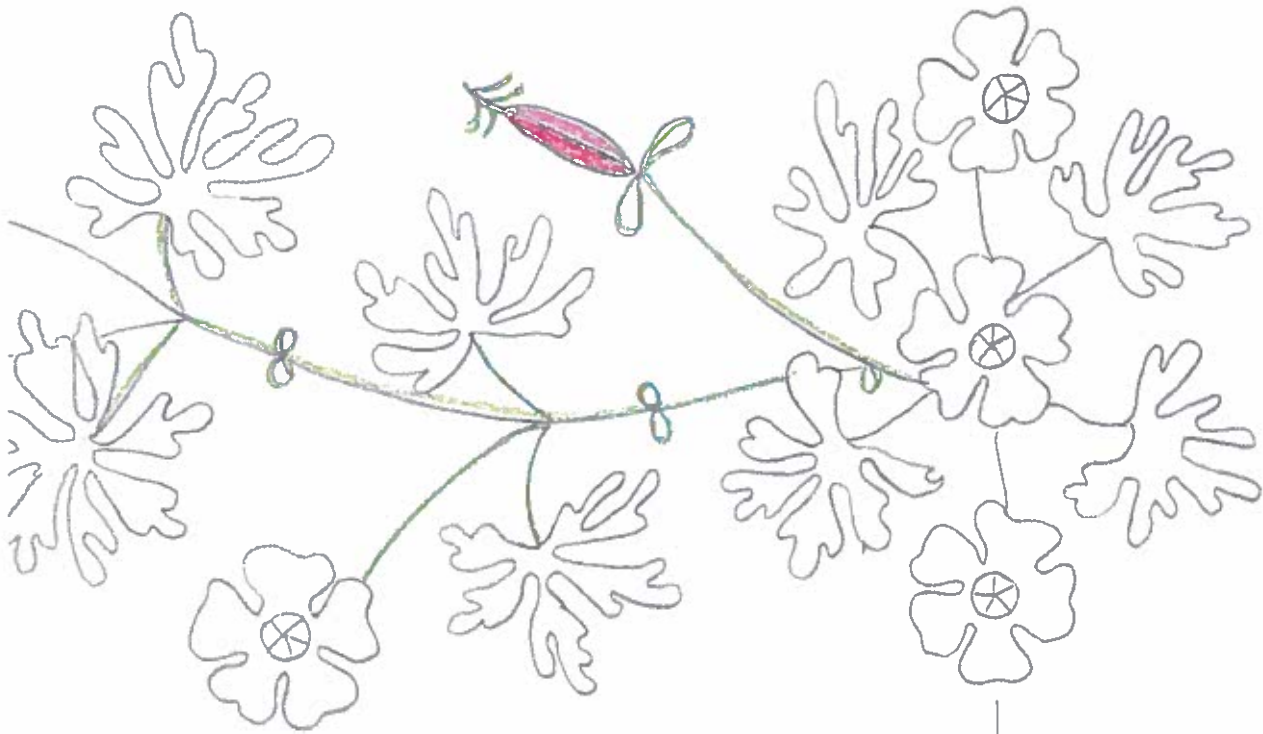
Mönstret placeras ca. 25 cm från stadkante
Ca. 20 cm bred fäll.

ORIGINAL

sa dräkt.

uppåt.

millinje.

KÖKAR KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927.

Tröja: av körsbärsrött tyg i kjolrandens färg, i snitt enligt modell. Se beskr. för Sund.

TRÖJA:

Av körsbärsrött tyg i kjolrandens färg, i snitt enligt modell. Se beskrivning för Sund.

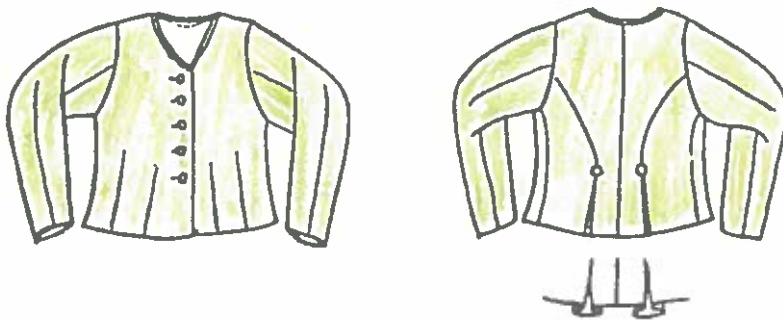
Sund: Av svart tyg med någon liten urringning kring halsen, kantad med en smal halskantning av tröjans tyg, knäppt mitt framtill med 5-6 överklädda knappar eller svarta benknappar i en rad som slutar vid midjan. Ärmarna är vidare upptill och snävare nertill utan uppslag eller knappar. Tröjan har en söm under armen, mittelsöm och svängda sidesömmar i ryggen, är insvängd och åtsittande i midjan och utsvängd nedåt. Den når ca. 20 - 25 cm nedanom midjan och vid nedre delen av sidesömmarna sys 20-25 cm långa inåtvända motveck, som bildar sjörtveck, och vid vardera skörtveckets övre ände sys en överklädd knapp.

Granna dräkten

Tjöja:

I Den gröna bottenrandens färg. Modell se Sund.

Mönster i allmänna pärmerna.

Tröja till Sund m. fl. socknar.

Vävinstruktion: livstycks-, kjol-, kjolsäcks- och tröjtygen vävs på svart bomullsränning med sked nr 90—100 och med 1 tråd i skaft och 1 tråd i rör. Inslagsgarn: industrigarn 40/2.

Den åländska STORSCHALEN

År 1995 godkändes en gemensam folkdräktschal för Ålands kvinnodräkter. Originalet kommer från Norrgårds, Tärnebolstad, Finström. Här visas den nyvävda schalen av Inger Mörn, iklädd den gamla saltviksdräkten från 1876, den mest autentiska av landskapets folkdräkter. Schalen finns bland bokens beskrivningar under namnet Amalia Charlotta, sid. 25.

ÅLANDS MARTHADISTRIKTS
HEMSLÖJDSSEKTION

Amalia Charlotta

Originalen tillhör Rainer Kronstam, Norrgårds i Tärnebolstad. Den schal som är godkänd att bäras till de åländska folkdräkterna är en kopia av denna schal men med natursvart ullgarn i stället för det blåliga garnet i originalet. Schalen är vävd i ett stycke och av tvåtrådigt handspunnet ullgarn. Färgerna i den gamla schalen är ljusgrått, vitt och mörkt blåligt. Den 7 cm breda fransen runt om är gjord av varp- och inslagstrådar. Franstrådarna är inte tvinnade och har inte heller någon knut.

Vävbeskrivning

Beskrivningen nedan gäller inte originalet utan schalen i den form som den godkänns som "storschal" att bäras till de åländska folkdräkterna.

Storlek: 154 x 154 cm + 7 cm frans.

Schalen vävs i två våder.

Teknik: Tuskaft med färgeffekt (se Klara)

Sked: 70/1

Täthet: 7 trådar per cm i varpen och samma i inslaget.

Antal trådar: 552 + 8 trådar för vävning av fransen.

Vävbredd: 85 cm = 78 cm + 7 cm frans.

Material: Varp och inslag av entrådigt ullgarn Nm 6 eller tvåtrådigt ullgarn Nm 12/2 eller Nm 18/2. Färgerna naturvitt, grått och natursvart.

Mönstret består av stora och små rutor, som uppkommer som färg effekter. Stora rutan är 10,5 x 10,5 cm och lilla rutan är 2,5 x 2,5 cm. Den stora rutan består av 80 trådar, den lilla av 16 trådar. Mönstret åstadkoms genom färgbyten. Rutorna har turvis en mörk och en ljus tråd i både varp och inslag. Byte av ruta får man genom att väva två grå trådar efter varandra.

Schalen revas med en tråd i vardera färgen. Vid solvning är trådarna växelvis grå och vita. Vid övergången mellan rutorna byts ordningsföljden mellan färgerna så, att 2 mörkgrå trådar solvas efter varandra.

Inslaget är också växelvis grått och vitt. Då 2 grå trådar slås in efter varandra byter man ruta.

Reva ytterligare en varpfläta med 8 trådar och i samma längd för vävning av fransen.

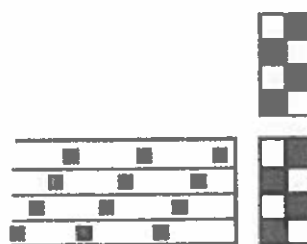
Revnota:

grått	1		2		1	1		2		1	1		2		1	1		2		1		282
vitt		1		1							1		1		1		1		1			222
svart							1		1													48
	x 8		x 40		x 8		x 40		x 8		x 40		x 8		x 22*							552
	vänst. kant				rand				x 3				hälften av botten									

* halva rutan + 4 extra trådar för stadkanten. Dessa tråds tätare i skeden. Stadkanten gör det lättare att få en snygg och osynlig söm när våderna sys ihop.

Vävuppsättning:

Solva färgerna i den ordning som anges i revnotan. Den extra varpflätan för vävning av fransen solvas i tuskaft och träs i sked ca 8 cm ytterom de övriga varptrådarna.

Inslagsordning:

Kant:	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)
	2 inslag grått		
	1 inslag vitt, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
Bård:	1 inslag grått, 1 inslag svart	8 ggr	(tot. 16 inslag)
	2 inslag grått		
	1 inslag svart, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
Mittpartiet:	*		
	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)
	2 inslag grått		
	1 inslag vitt, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
	*		
	* — * 7 gånger		
	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)
Bård:	2 inslag grått		
	1 inslag svart, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
	1 inslag grått, 1 inslag svart	8 ggr	(tot. 16 inslag)
Kant:	2 inslag grått		
	1 inslag vitt, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)

Väv två likadana våder så att rutorna i den senare våden upprepas i *omvänd ordning*. Då kommer mönstret att stämma. Lämna minst 20 cm av varpen ovävd mellan våderna för att bilda fransar.

Montering och fransar:

Sy ihop våderna. Fransarna bildas av inslag och varp och knyts inte.

Materialen i schalarna

Det vanligaste materialet i de äldre schalarna är ull. Bomulls- och lingarn förekommer också som varp med ullgarn som inslag. Vanligen använde man ullens naturliga färger, grått, svart och naturvitt. Ibland kompletterades väven med någon annan kulör, ofta olika toner av lila.

Fransarna

De äldsta beskrivna schalarna har oftast isydd frans. Garnet till fransarna är spunnet på olika sätt.

Schalen *Anna Kristina* har krullig frans. Det krulliga har åstadkommits genom att man spunnit två trådar åt olika håll och sedan tvinnat ihop dem. Vanligt spunnit entrådigt och tvåtrådigt ullgarn användes också för isydd frans. Fransen till schalen *Klara* och en del av de övriga schalarnas fransar utgörs av förlängt inslag i väven. Stödtrådar för fransen revas i samband med schalens ränning och bommas på samtidigt med den övriga ränningen. Stödtrådarna träds i skeden på ca 12 - 15 cm avstånd från den övriga varpen. Vid vävningen går man runt stödtrådarna med

Beskrivning av vanliga fransknytningar på schalar:

Fig. 1

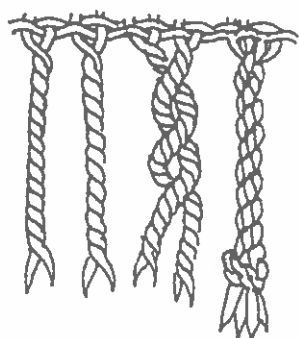

Fig. 2

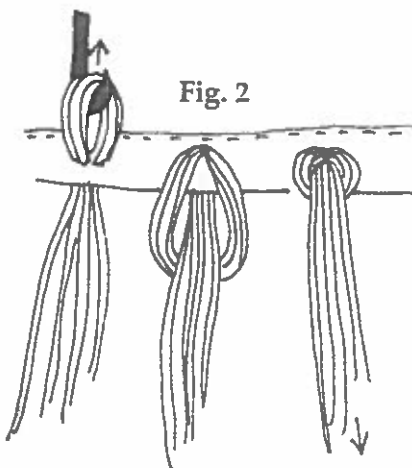

Fig. 3

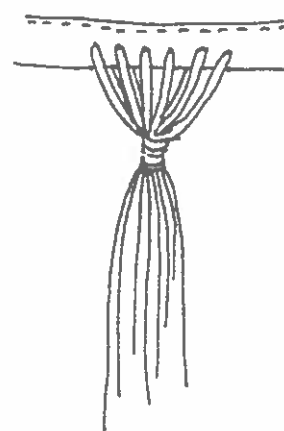

Fig. 5

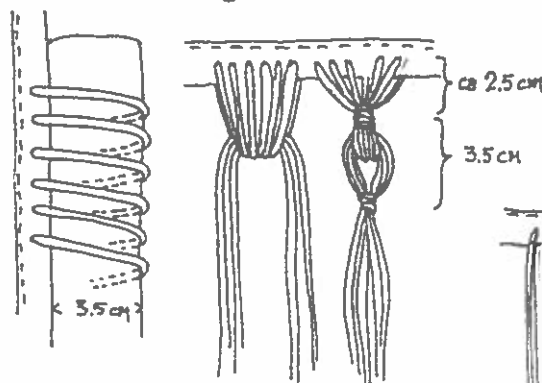

Fig. 4

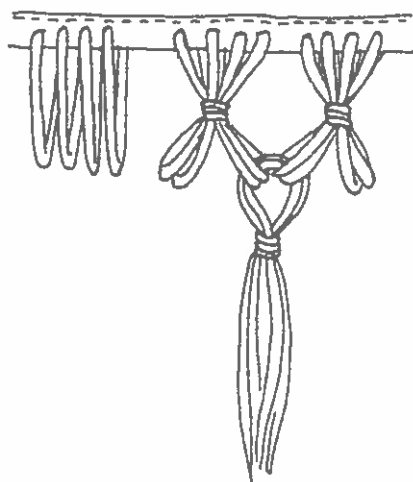
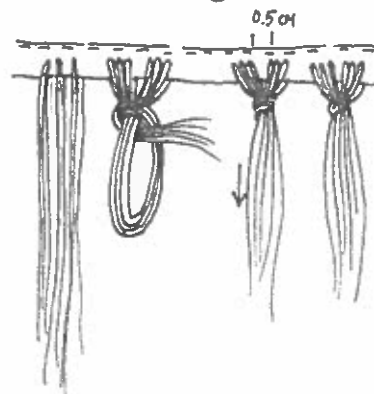
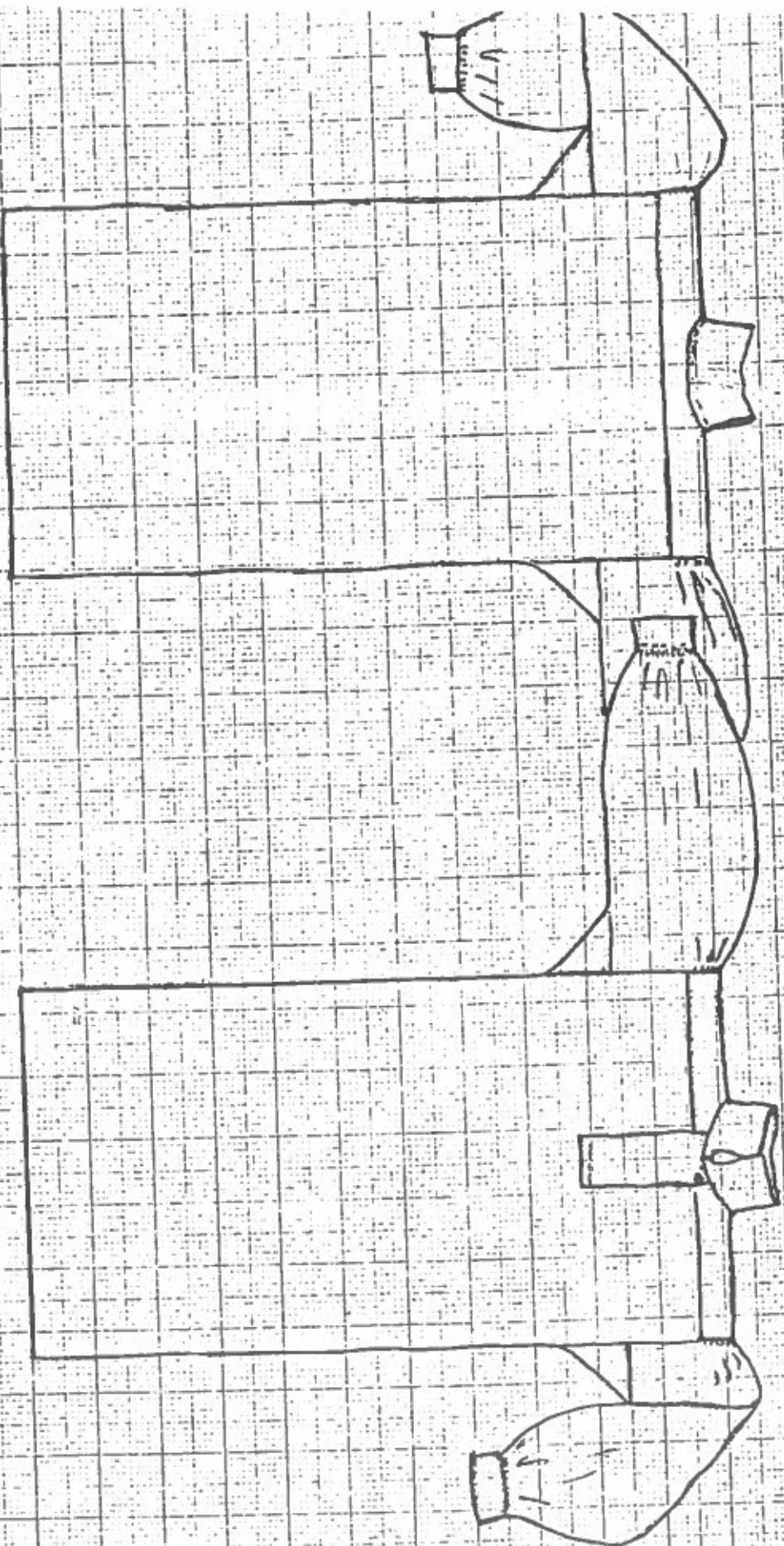

Fig. 6

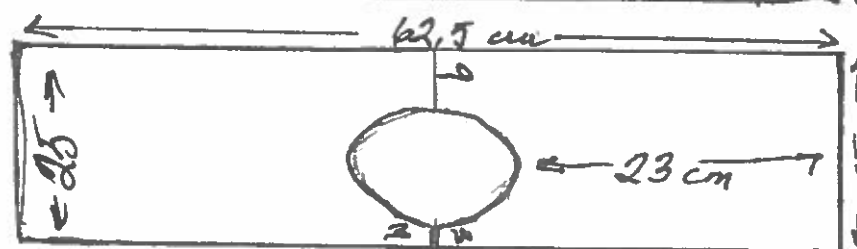
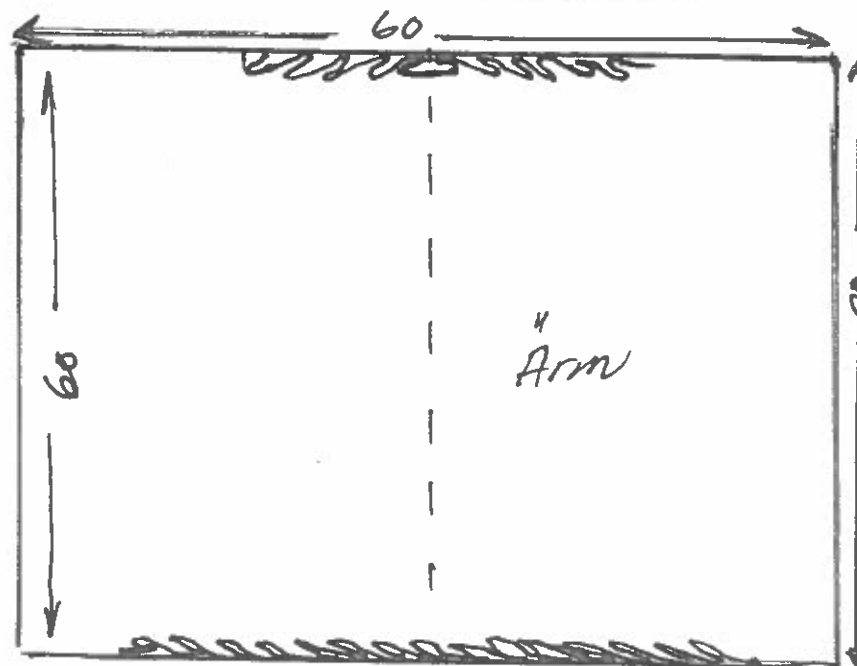
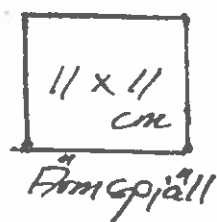
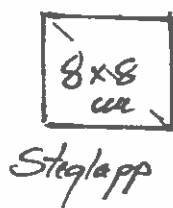
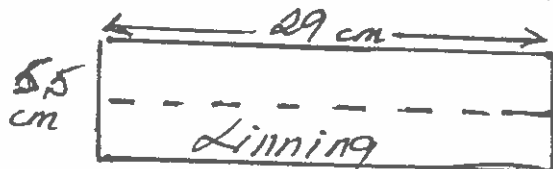
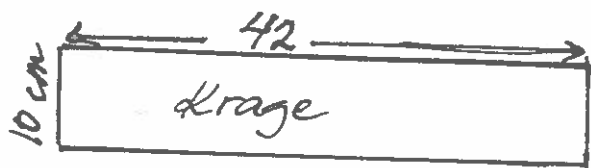
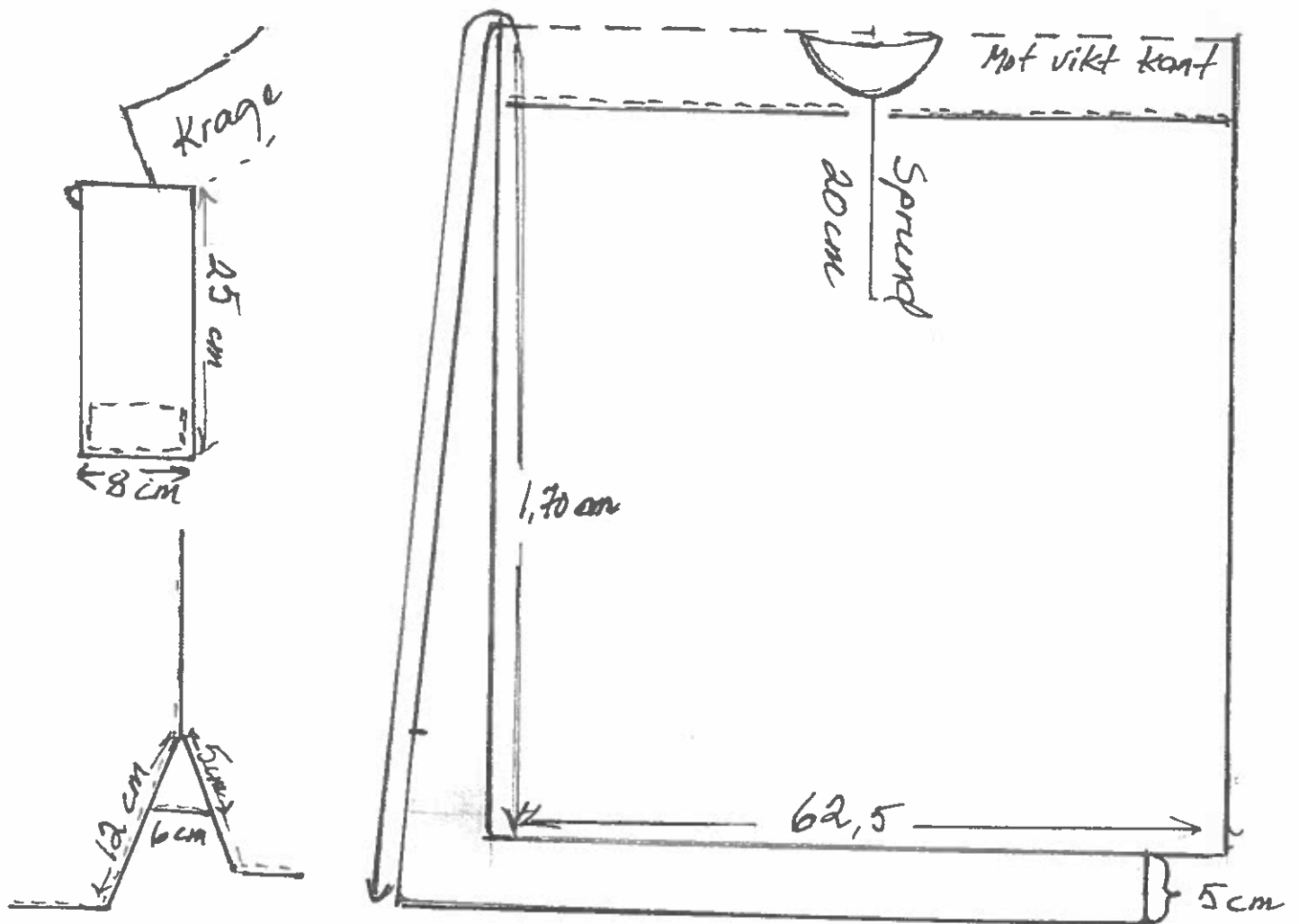
Bred gummskjorta

Bustkåle 1883

Skjorta: av vitt linne eller bomulls-tyg, sydd med nedvikt krag med vin- kelräta hörn, axelstycke och ärmspjäll. Ärmarna är vid axeln rymkade i 6—7 cm

grupp samt rymkade runt om nedtill mot ärmhållningen som knäpps med en trådknapp.
Halsduk: en brokig sidenhalsduk knuten i enkelt omlag, ändarna nedstuckna under västen.

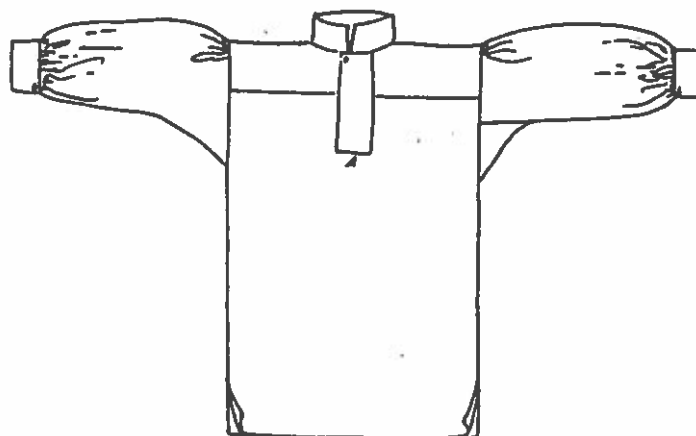
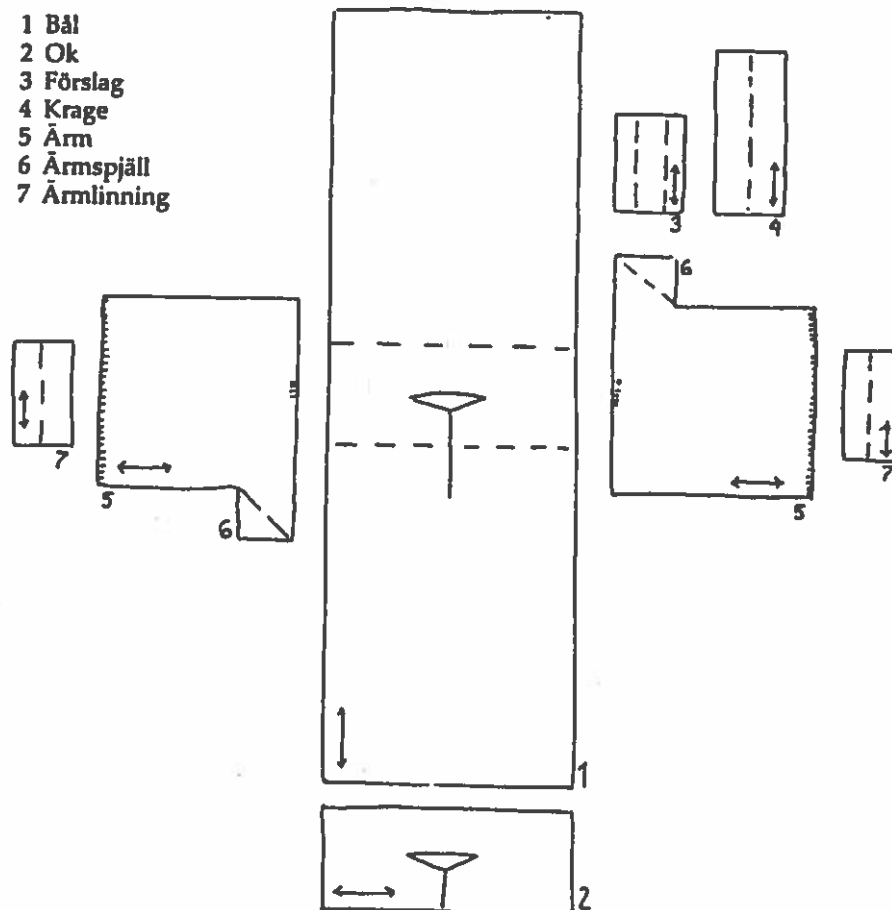
MANSSKJORTA

OK påsydd

Ålunds Museum

SKJORTOR II

- 1 Bål
- 2 Ok
- 3 Förslag
- 4 Krage
- 5 Ärm
- 6 Ärmspjäll
- 7 Ärmlinning

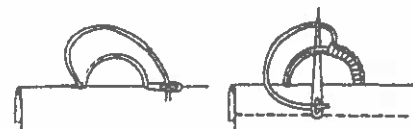

MANS SKJORTA

Mönsterstorlek på tillskärningsplan

Storlek 52 $\frac{\text{Bröstvidd} + 20}{2} = \frac{125}{2} = 62,5 \text{ cm}$

Egen storlek. $\frac{\text{Bröstvidd} + 20}{2}$

Sömnad

Alla sömmar sys med 1/2 cm bred fällsöm. Alla delar klipps trådraka.

Ärmar: Veckgrupp med ett 3 cm brett utåtvänt motveck i mitten och 4 st. 1,5 cm breda veck åt var sida.

-5 cm bred linning, smålagda veck mot linningen, åt ett håll.

-"Sprundklaffen" 26 cm lång och 6 cm bred.

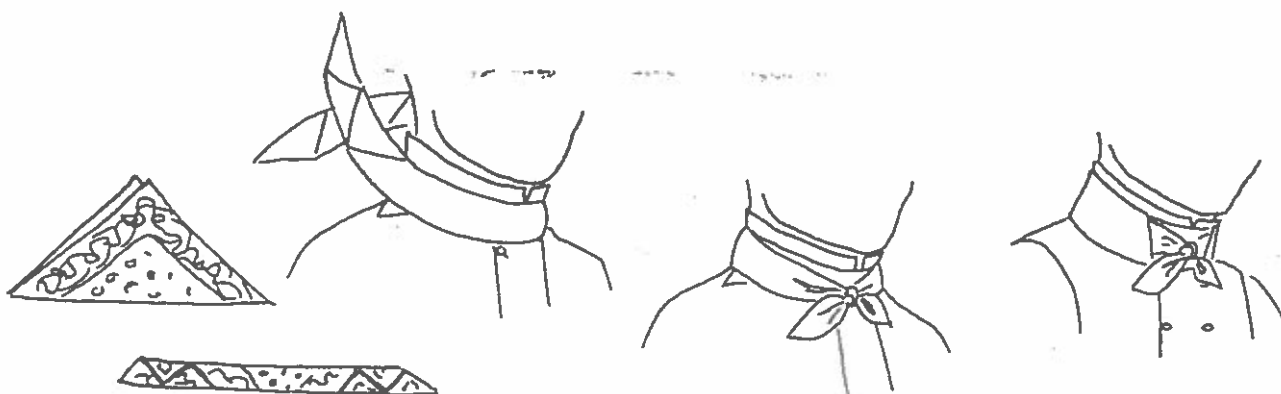
-Krage med rundade hörn.

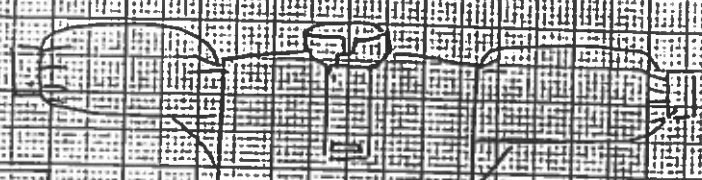
I mansdräkten började halskläden användas omkring sekelskiftet 1800. De finaste halskläderna var av silke och i enklare sammanhang användes halskläden av kattun. Halsklädet är kvadratisk eller trekantigt. Det viks så att det blir avlångt och knyts utanpå kragen. Kragen kan bäras uppstående eller vikas ner över halsklädet. Kläden kallades ibland för näsduk, trots att de aldrig användes att snyta sig i.

Halskläden av siden har ofta repad frans och behöver inte fällas. Halskläden av kattun var förr av ett tyg med avpassat tryck. Eftersom det numera är svårt att finna ett sådant tyg, kan det ersättas med ett tyg i metervara, som har samma färg och samma typ av tryck som originalet. Klädet fällas med en smal dubbel fäll 0,4 cm bred. Sy med fällstygn och använd gråbrun lintråd.

På senare tid har det spridits ett

bruk, att låta ett kattunskläde, kallt snusnäsduk, hänga ut ur byxluckan. Att göra så hade ansetts högst opassande förr och bör inte förekomma nu heller. Den som ville torka sveten ur pannan använde skjortärmarna och snöt sig gjorde man i fingrarna!

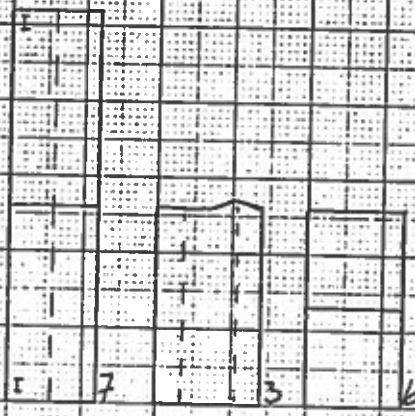

2

4

5

7

3

6

- 1 BÅL
- 2 OK
- 3 FÖRSLAG
- 4 KRAGE
- 5 ÄRM
- 6 ÄRMSPIJÄLL
- 7 ÄRMFINNING

1

5

ALANDS LÄNSKAPSTY. 31
ALANDS MUSEUM
ST. 22103 MARIEHAMN
ALANDI VIHTARI

1:1

FP-92

KÖKARS MANSDRÄKT

VÄST:

av ett randigt tyg, sydd med en smal nedvikt krage och med 5 par kullriga mässingsknappar i två lodräta rader. Ryggstycket av oblekt linne.

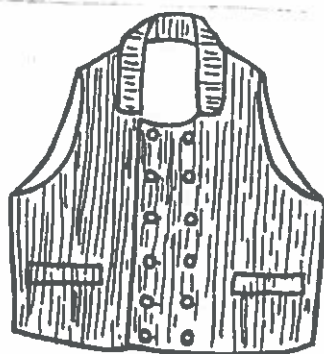

Mansdräkt

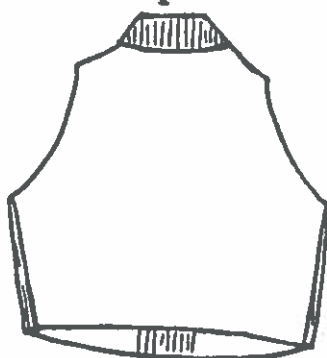
100

Mansdräkt tyg i mid-stud

i

J |AVS|-66.

KÖKARS MANSDRÄKT

KNÄBYXDRÄKTEN:

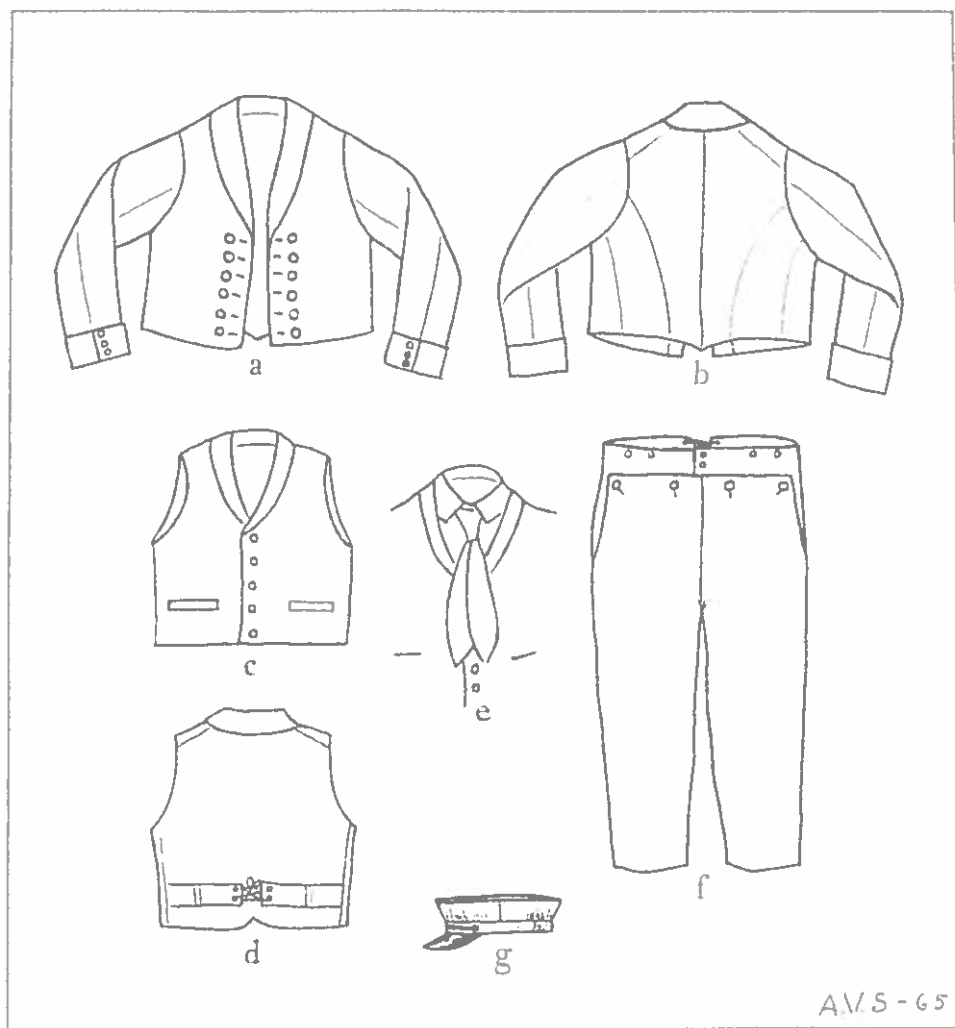
Till grund för Kökars mansdräkt ligger uppgifter givna på 1920-talet av fiskaren Thomas August Holmström från Österbygge. Oskar Carlberg, Österbygge, bekräftade uppgifterna. Hans farmor, född 1834, hade berättat om en likadan dräkt.

SJÖMANSDRÄKTEN:

kan också användas som mansdräkt för Kökar.

Ovanstående är hämtat ur boken Svensk-Finlands Bygdedräkter.

SJÖMANSDRÄKTEN

a, b Rock
c, d Väst
e Halsduk i "sjömansknut"

f långbyxor
g Skärmmössa

I FÖGLÖ, SOTTUNGA, LEMLAND, KUMLINGE, KÖKAR och BRÄNDÖ
kan denna dräkt användas.

KÖKARS MANSDRÄKT

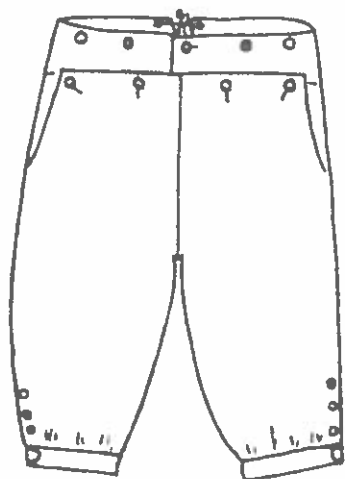
ROCK:

(tröja) av svart eller mörkblå vadmal, sydd med 5-6 cm hög uppstående krage, stora uppslag med en knapp igenom uppslaget och 4 par mässings-(eller överklädda) knappar i två lodräta rader. Den är så kort att den når till midjan. Ärmarna har breda uppslag med 2 knappar på dessa. Rocken har svängda sidesömmar i ryggen och skört med 4 eller 2 knappar.

KÖKARS MANSDRÄKT

KNÄBYXOR:

av samma tyg som rocken, sydd med bred lucka intill sidorna, knäppt med 4 stora mässingsknappar, sneda ficköppningar under luckan. På utsidan av knäna ett sprund med 3 små mässingsknappar som kan knäppas och knälinning med mässings- eller silverspänne. Byxorna kan sys utan knälinning, mera åtsittande, med sprund på utsidan av knäna och 3 små mässingsknappar som knäpps.

KÖKARS MANSDRÄKT

SKOR:

med silverspännen och över vristen uppstående plös.

Enligt Thomas August Holmströms utsago hade man haft låga svarta läderskor med remmar genom snörhål. Tidigare hade man skospännen endast som prydnad medan skorna snördes med remmar, men senare, ungefär på 1880-talet, spändes skorna med spännen, ca 5 cm breda och 12 cm långa.

Ovanstående är hämtat ur boken Svensk-Finlands Bygdedräkter.

KÖKARS MANSDRÄKT

HUVUDBONAD:

Rund svart filthatt, svart läderkaskett, skärmmössa med läderskärm, vit sömmössa.

Fiskaren Thomas August Holmström berättade om det manliga dräktskicket bl.a. följande år 1921: Som huvudbonad användes i helg en hög silkeshatt med raka brätten och i vardagslag s.k. "sömmössor". (Svensk-Finlands Bygdedräkter)

Ur Högsäng och klädbod av Hjördis Dahl, Skrifter utgivna av Sv. Litteraturs. i Finland nr 544:

Traditionsuppgifter om "sömmössor" finns från hela det svenska Finland. Senast har sådana använts på öarna i Skärgårdshavet och på Åland, där den sannolikt enda bevarade finns på landskapsmuseet. Av tvåtrådigt brunt ullgarn, sannolikt från Kökar.

Också i Finl.sv. folkdiktning VII s. 348, 362 och 378 finns mössan omnämnd: På Bredskär i Helsö såg en gubbe från Munkvervan en åldrig man i "sömmössa" och rödbrun fårskinnströja.

KÖKAR KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927.

Granna dräkten

HUVUDBONAD:

Stycke och bindmössa, slät eller broderad, i någon med dräkten harmonierande färg.

Till flertalet av våra kvinnliga bygdedräkter hör en bindmössa! ("styckomössa") bestående av en hård styv stomme, som göres av ett flertal pappers- och tygbitar på en s.k. möss-stock, och överklädes med sidentyg, med eller utan broderier, eller ock mönstervävt siden. Den prydes baktill av en nackrosett av samma tyg eller sidenband, samt ett under mössan framtill fäst "stycke". Detta består av en tunn, fin spets eller tyll, som kan broderas (ca 75 cm) vilken monteras vid ett vitt tygstycke. Stycket kan svagt stärkas. Stycket bör ligga tätt på och helst täcka hela håret framtill.

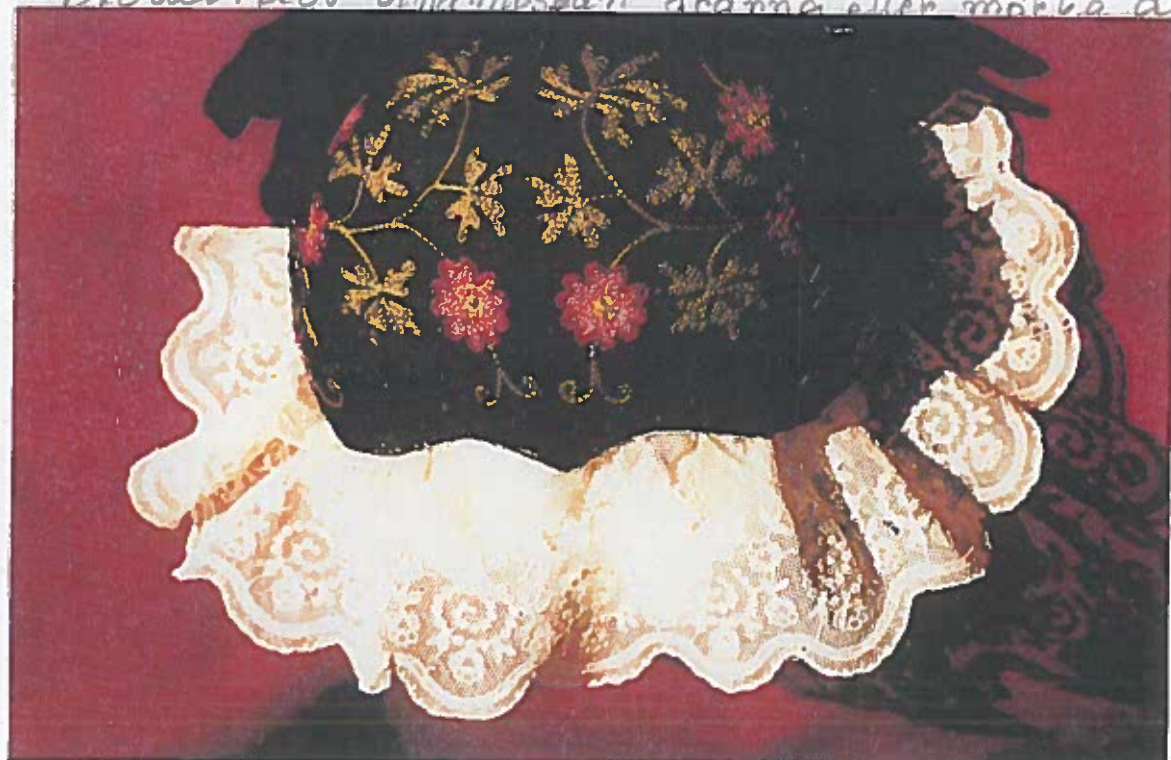
I forna tider fästes håret med ett s.k. "strykband", ett ca: 2-3 cm brett linneband, som lades tvärs över främre delen av hjässan för att hålla håret i ordning och stryka tillbaka hårtestar. Av praktiska skäl monteras stycket numera fast vid mössan. Mössan bör bäras på hjässan och icke i nacken.

OBS. Till de åländska dräkterna skall bindmössan icke ha band knutet under hakan.

Broderiprov bindmössan, mörka drökten

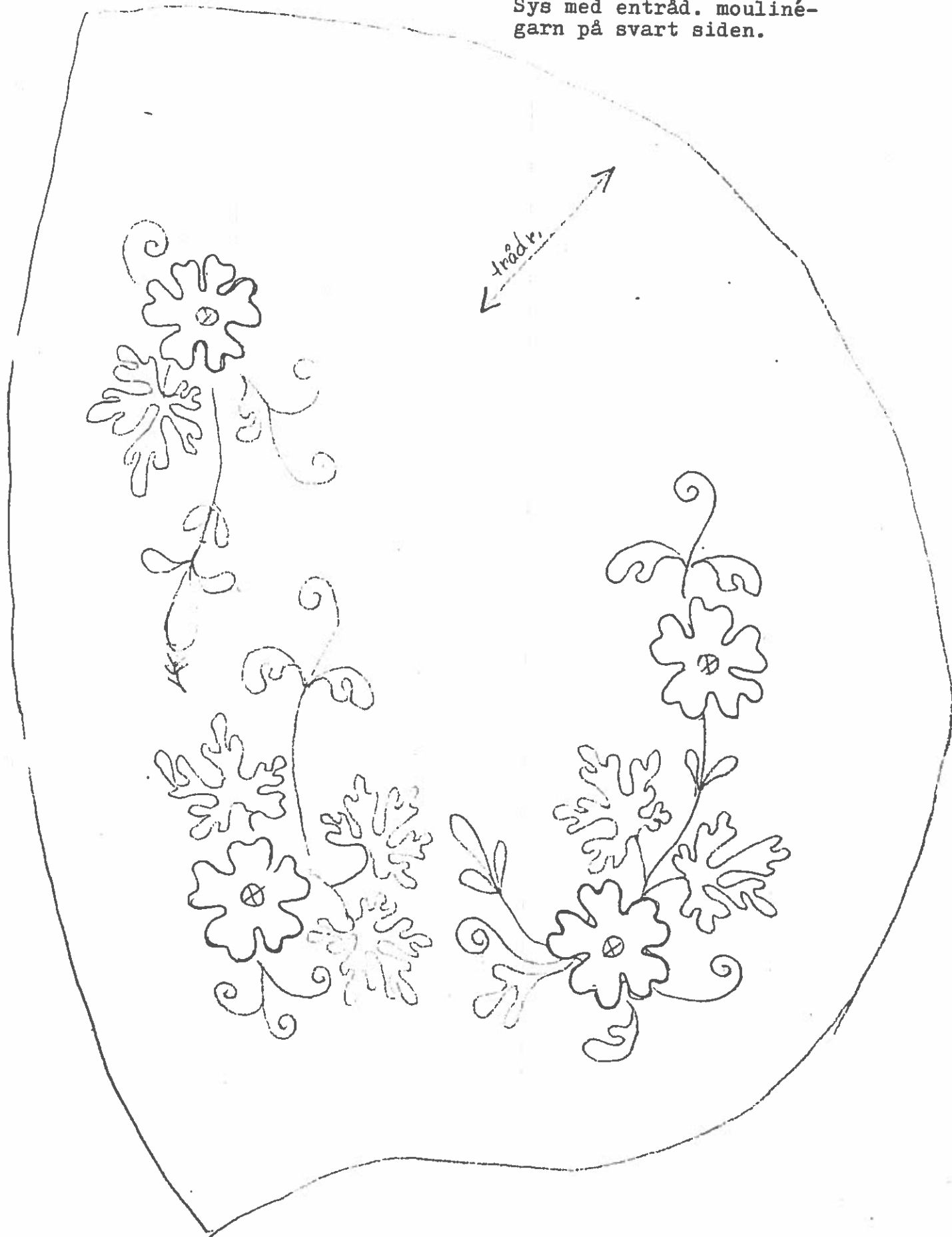
Broderiprov bindmössan acanna eller mörka drökten

DMC-garn, tambursöm.

1. Gul 725 el. 743
2. Mörkröd 816
3. Ljusröd 899
4. Mörkgrön 937
5. Ljusgrön 907

Sys med entråd. mouliné-
garn på svart siden.

Käkar mörka dräkten
Mössa

edjestygn

vå nyanser
ad violett till
blomma
grönt
gult mell i
blommorna

DMC Mouline 9
1 tråd

816	röd
899	röd
904	grön
907	grön
725 el. 743	

Gul

Mössa till Kökars mörka dräkt.

Svart botten

DMC-garn, tambursöm.

1. Gul 725 el. 743

2. Mörkröd 816

3. Ljusröd 899

4. Mörkgrön 937

5. Ljusgrön 907

Sys med entråd. mouline-
garn på svart siden.

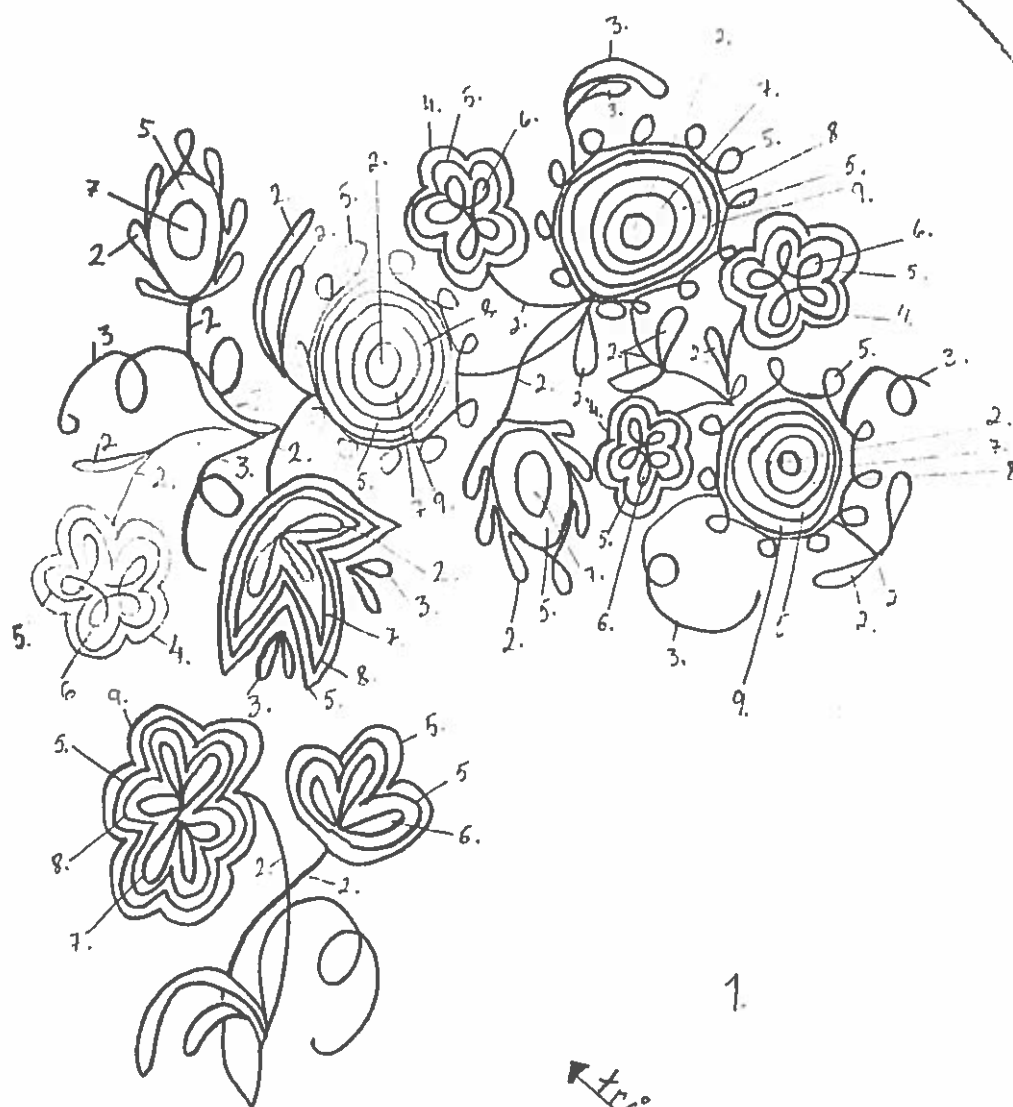
Mössa till Kökars granna folkdräkt.

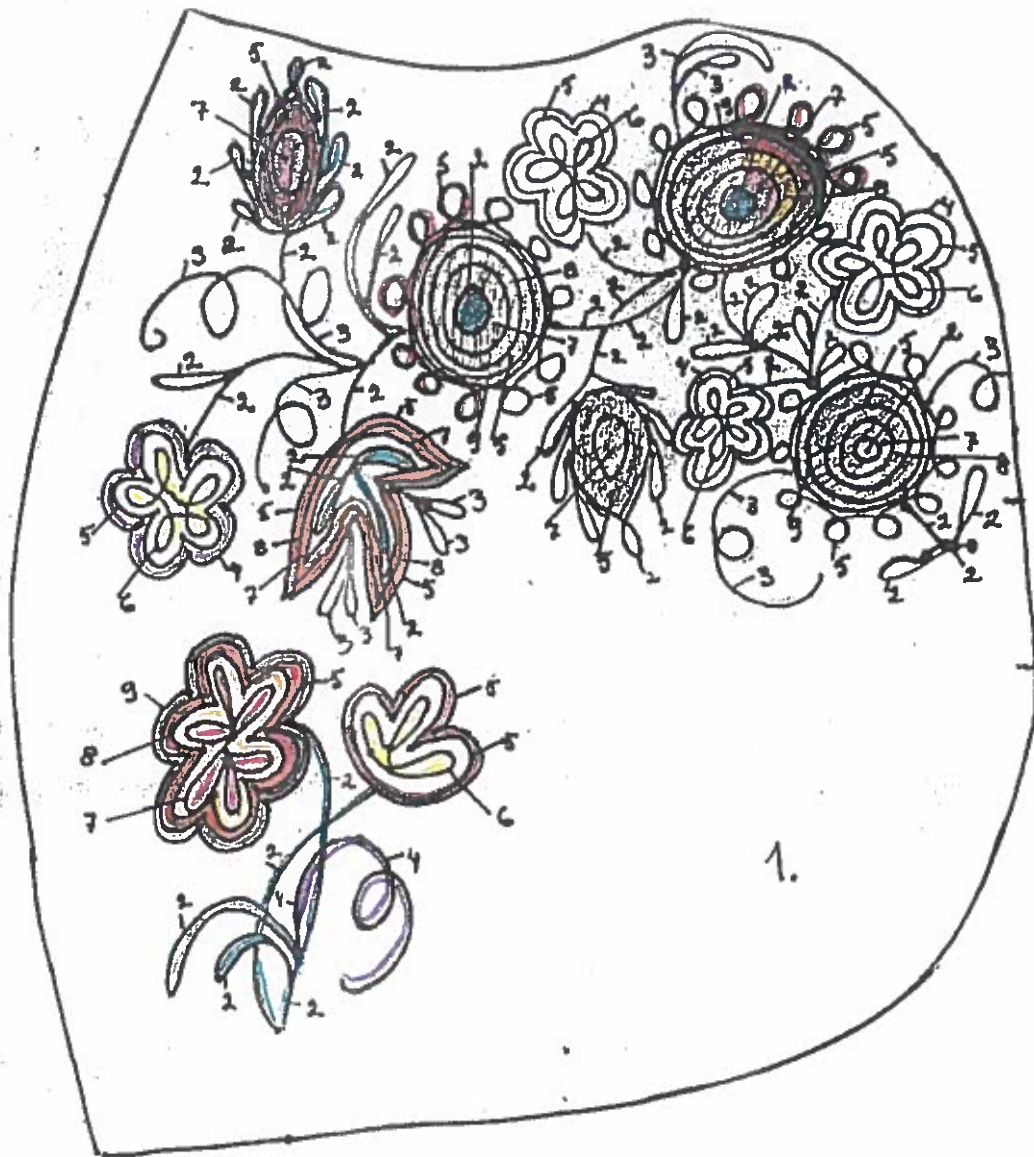
Enl. förlaga.

Tambursöm efter färglagd karta.

1. Bottenfärg rosa	353	5. Brunrött	355
2. Mörkgrönt	319	6. Ljusgult	3078
3. Ljusgrönt	989	7. Rosa	353
4. Lila	3041	8. Gulbrunt	977
		9. Mörkbrunt	3371

Sys med entrådigt moulinegarn på siden. (DMC-garn)

TAHBURSCHE
EFTER PÄRLG. KARTA

1. BOTENFÄRG ROSA 353
2. MÖRKGRÖNT 319
3. LUSGRÖNT 989
4. LILA 3041
5. BRUNRÖT 355
6. LUSGULT 3078
7. ROSA 353
8. GULBRUNT ~~977~~ 976
9. MÖRKBRUNT 3371

Originalt illustration

Frigit Karlsson
Worbergg. 3.

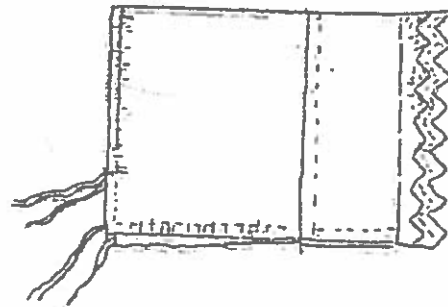
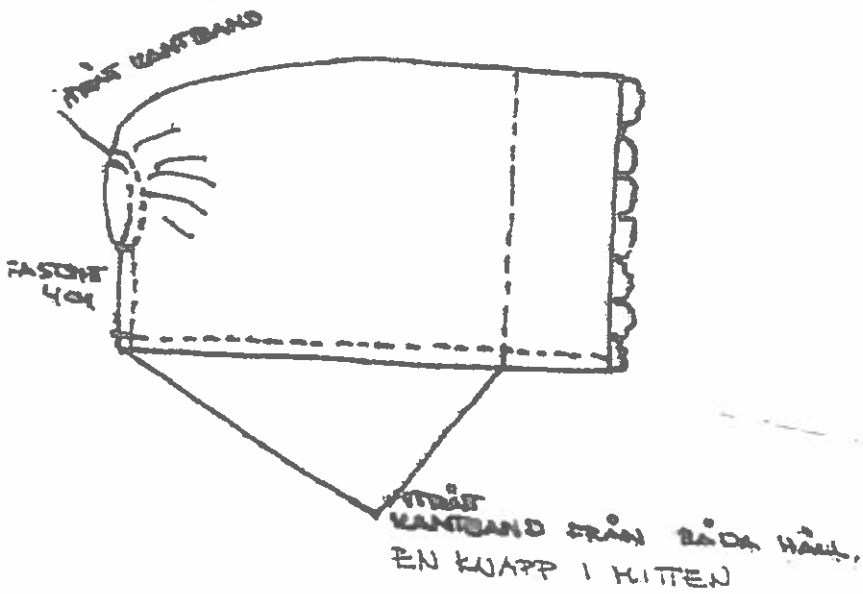
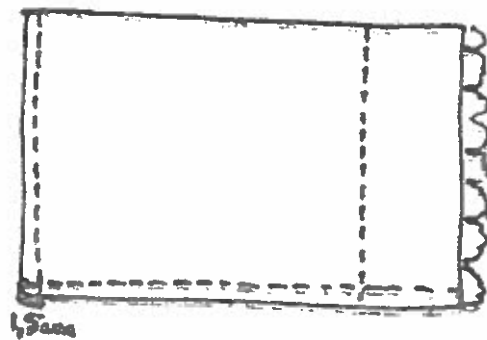
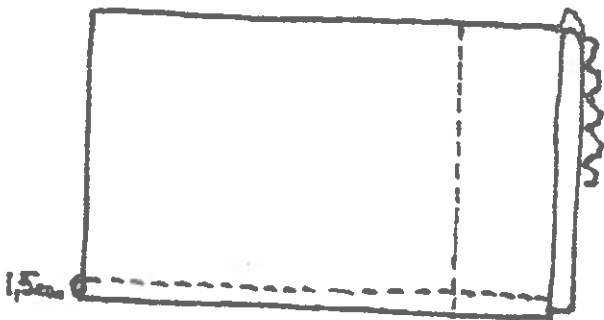
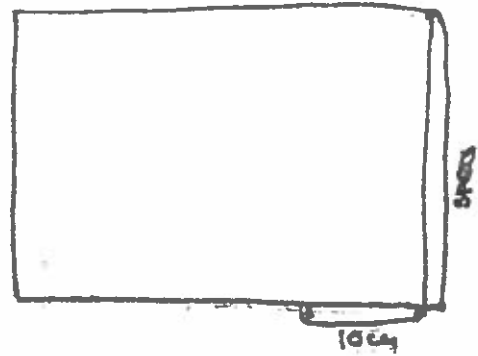
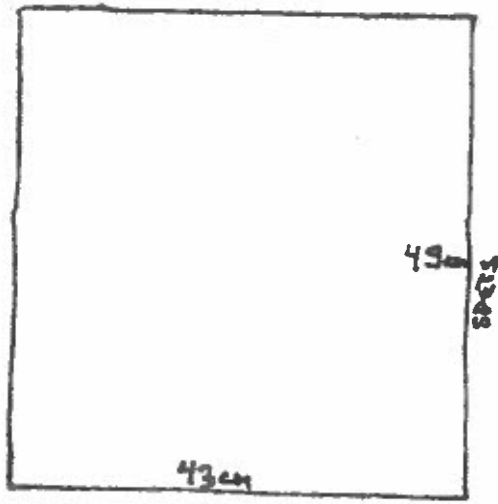
18500 Vaxholm

tel. 0764 - 31475

BIRGIT KARLSSON
HÄRSTAMMAR FRÅN
KÖKAR, HÄLLÖ, KLÄS
Helsing

ÅLANDS MUSEUM
A-M RV 27 10-8

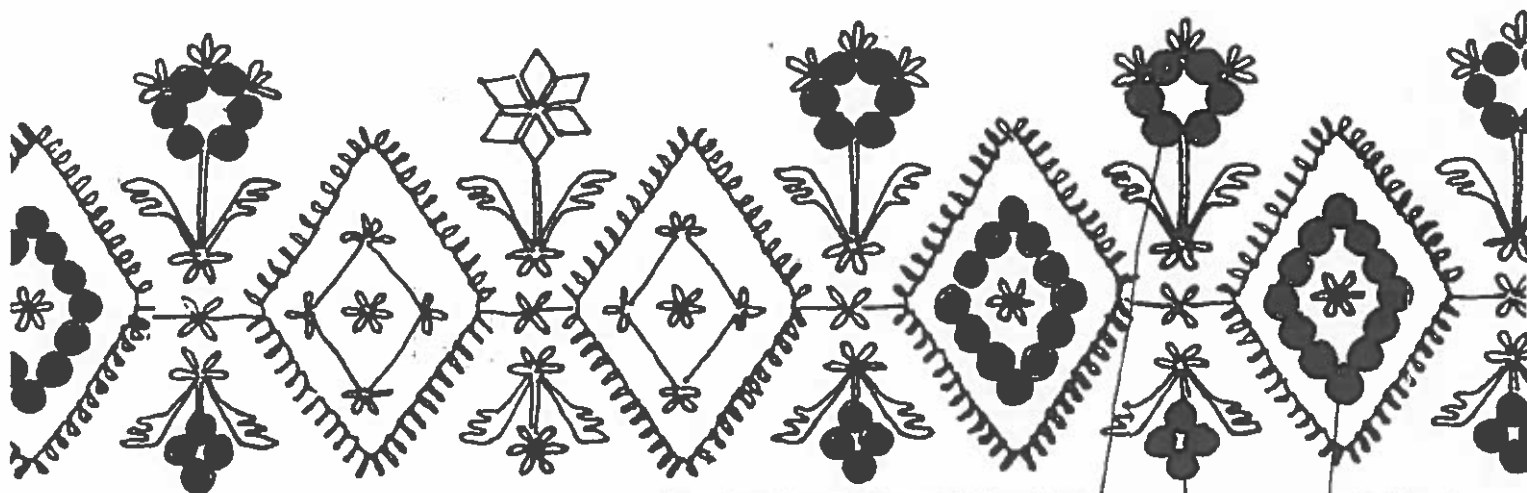
LÄRFTSHATT

FÄRANNA MEDRÄKNADE

RINKAS →

804

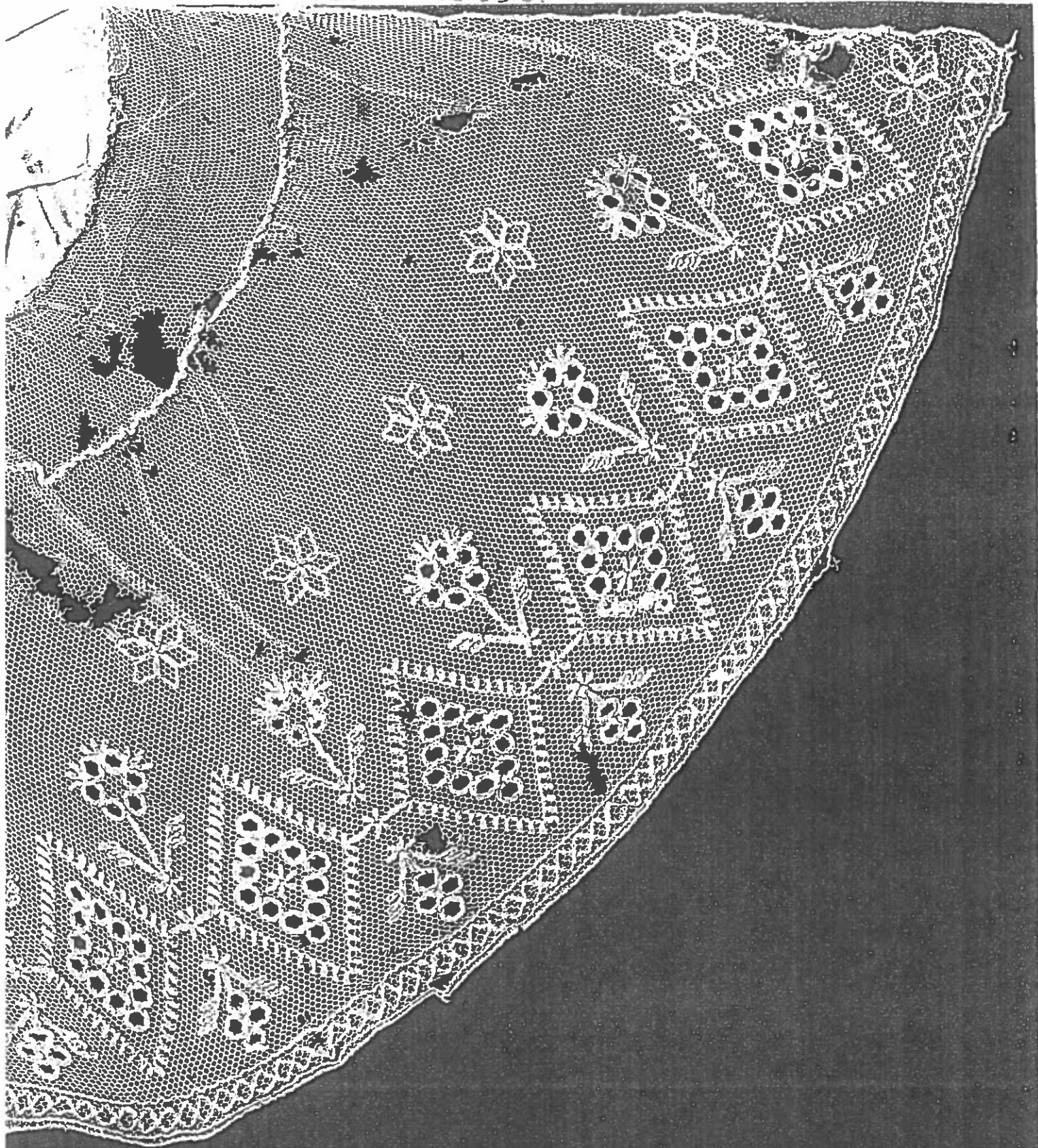

RINKAS

hän

hän

hän

Åland Jomala	STYCKE till bindmössa Tyllträdning Privat ägo	Blad 1 (4) Skala 1:1
-----------------	---	-----------------------------

SÖMNADSBESKRIVNING

MATERIAL 30 × 6cm blekt linne?, tuskaft, täthet ca 25-25 tr/cm
70 × 14cm finmaskig bomullstyll.
Lintråd 60/2 till sömnad.
Bomullsgarn 20/2 till tyllträdning.

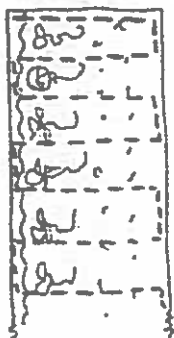
BEREDNING Allt material skall krympas före sömnaden.
Tyllen bör trädas före krympning, då det är lättare
att träda i styvare material. Beräkna krympmån.

STORLEKSANPASSNING Detta stycke är stort och passar till en liten
mössa. Storleken anpassas vid sömnaden.

TILLKLIPPNING Ovanstående material är beräknat utan sömsmån och
krympmån.
Beräkna 0,3cm sömsmån på linnedelens svängda sida,
ingen sömsmån på den raka delen.
Beräkna 1cm runt tyllremsan.

TYLLTRÄDNING

Mönsteröver- förning

Trädning

Träckla fast tyllen på mönsterpapperet, enligt skissen

Eller

Rita av mönstret på ett glansigt, styvt tyg i mellan-
ljus färg (ex rosa taft) med smal vattenfast sprit-
penna.

Träckla fast tyllen på detta, enligt skissen.

Förflytta sedan mönsterpapperet så att mönstret blir
spegelvänt från mitten.

Trädningen är utförd i varje hal och följer halraderna.

Någon fästning av tråden finns inte, ibland ligger
trädningen omlott 1-3 hål.

Träd med tapisserinål och enkel tråd.

Träd efter de avritade konturerna enligt följande:

Åland Jomala	STYCKE till bindmössa Tyllträdning Privat ägo	Blad 2(4) Skala 1:1
-----------------	---	----------------------------

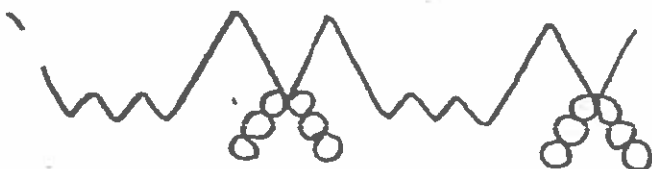
TRÄDNINGARNA SKALL FÖLJA HÅLRADERNA I TYLLEN

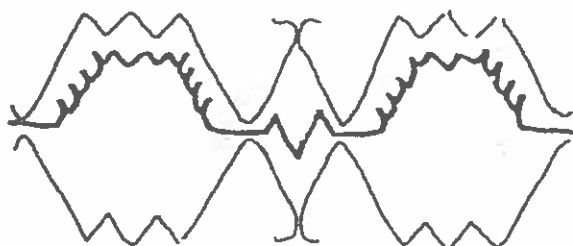
Träd ett zick-zackmönster.
"- på det förra.

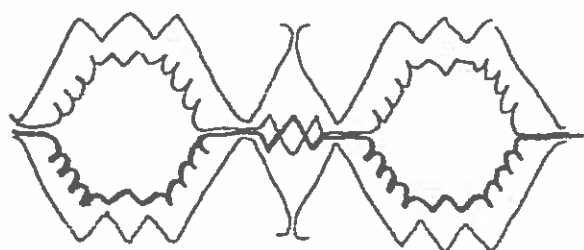
Träd först en sammanhängande trädning
från figur till figur. Cirklarna trädas
enligt A B C.

Träd sedan andra sidan likadant.

Mönstret inuti figurerna trädas på
samma sätt som ovan.
Obs mönstret i romben.

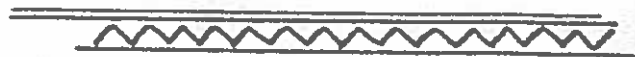
Blommorna inuti figurerna trädas som
8:or.

Stjärnor ovanför varje figur och i varje
cirkelfigur utom de fyra i mitten.

Åland. Jomala	STYCKE till bindmössa Tyllträdning Privat ägo	Blad 2(4)
------------------	---	-----------

TRÄDNINGARNA SKALL FÖLJA HÅLRADERNA I TYLLLEN

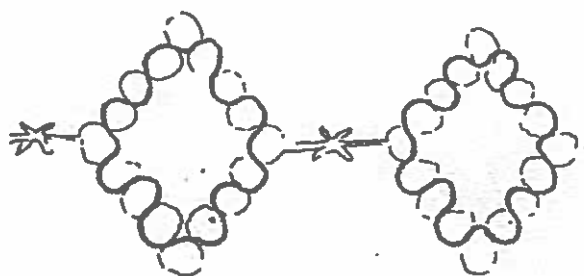
Två raka rader med zick-zack emellan.

Träd först en sammanhängande trädning från figur till figur.

Träd sedan den andra sidan likadant.

Träd slutligen en tråd i varje figur. Det har nu bildats 5 cirklar på varje sida av romben. Originalet har hål i varje cirkel, bortklippt eller bortnött tyll.

4 blommor på mitten och en i var sida trädtes endast med konturtrådar.

De övriga blommorna mellan romberna, skall ha fyllda kronblad. Det bildas ett hål i mitten på var blomma.

Dessa blommor trädtes med en sammanhängande trädning, enligt pilarna. Originalet har hål i vart kronblad

En trädning i varje romb.

Åland Jomala	STYCKE till bindmössa Tyllträdning Privat ägo	Blad 3(4) Skala 1:1
-----------------	---	----------------------------

Då jag bedömer detta stycke som eventuellt omsytt och tvättat, föreslår jag att stycket sys och pressas som ett annat tyll-trätt. stycke från Jomala.

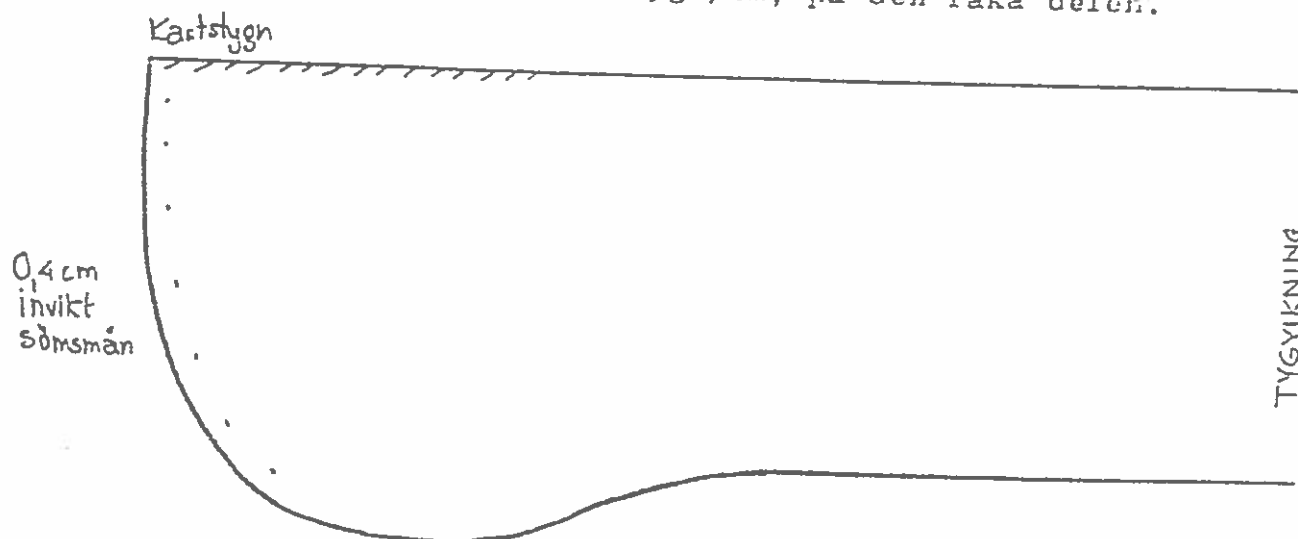
SÖMNAD

Linnedelen

Vik in 0,4cm på den svängda delen.

Sy ned sömsmånen med förstyggn, 1 stygn/cm. Sy så att stygnen syns 0,1cm på rättsidan.

Sy kaststyggn, 3 stygn/cm, på den raka delen.

Spetsdelen

Klipp bort tyllen 0,4cm från den raka trädningen. och beräkna sömsmånen på kortsidorna till 0,4cm.

Gör en rullfäll och sy ned fällarna med 6 kaststyggn/cm.

Gör en rullfäll på den andra långsidan.

Hopsyning av linne+spets

Mät ut mitten på linne- och tyllremsan.

Lägg linne och tyll räta mot räta och vikningarna kant i kant.

Nåla slätt från mitten och åt vardera håll.

Rynka tyllen mot linnets svängda del. De sista 2cm skall vara släta.

Sy ihop linne och tyll med kaststyggn, 4 stygn/cm.

Åland Jomala	STYCKE till bindmössa Tyllträdning Privat ägo	Blad 4(4)
-----------------	---	-----------

Stärkning

Koka potatismjöl och vatten till en tjockflytande konsistens.

Lägg ned hela stycket och låt det dra en stund.

Tag upp det och vrid ur det.

Stycket är blänt.

Linnede

Pressning

Stycket skall ligga tätt intill huvudet.

Pressning av stycken kan ske på många olika sätt.
Här följer ett:

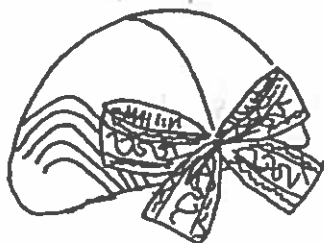
Veck

- Rita med vattenfast spritpenna av hela styckets form på ett papper där ritningen syns igenom (bakplåtspapper).
- Lägg papperet med det ritade nedåt på en strykbräda.
- Mät ut mitten på stycket. Forma snibben framtill på tyllen mellan fingrarna.
- Lägg stycket på papperet och nåla fast det slätt efter konturerna. Lägg veck i linneremsan och nåla fast. Se efter så att inte ritningen löses upp av det våta stycket.
- Låt stycket halvtorka.
- Pressa stycket platt med strykjärn, svag värme. Låt stycket svalna och tag loss det.
- Forma sedan stycket så det passar Ditt huvud. Fukta stycket i ytterkanten och pressa det så det får en kupig form. Pressa på en presskudde eller vanlig kudde. Prova ofta så det passar. Lägg små veck i framkanten och lägg om vecken i linneremsan om det behövs.

Veck

veck

- Baktill har dessa mössor ofta en rosett fastnålad. Rosetten är av ett mönstervävt band som har samma bottenfärg som mössan och mönstrefärgerna överensstämmer med broderiet eller mönstrefärgerna på mössan.

Stycke till bindmössor

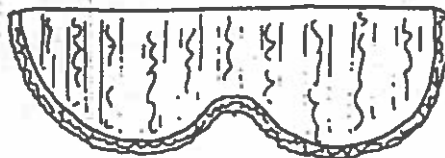
Formen på ett stycke varierar med mössans utseende. Stycket kan vara formskuret, men det är vanligare att det består av en rak spetsdel och en formad linnedel vilka sys ihop och sedan formpressas.

Linnedelen är oftast i linne- eller bomullsbatist. Spetsdelen kan vara i spets, trådd tyll, voile eller linong eller i kombinationer av dessa.

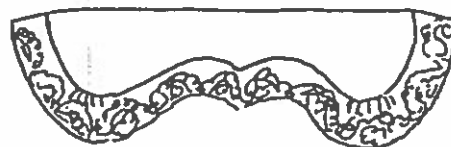
- Bered tygerna och spetsarna enligt avsnittet *Tygbehandling*.
- *Storleksanpassning* av stycket kan vara nödvändig eftersom stycket skall passa mössans form och huvudets storlek. Linnedelens svängda del skall ha samma tillskärning som mössans svängda form. Denna del syns inte under mössan. Spetsdelens längd varierar med huvudets omkrets. Läng-

Stycke för sorg

Formskuret stycke

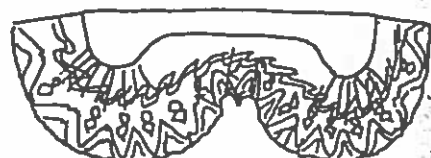
Stycke av spets till stor mössa.

den kan vara 60–80 cm. Spetsdelens bredd är 5–15 cm beroende av mössans storlek. Är mössan liten måste spetsdelen vara bred och om mössan är stor blir spetsdelen smal.

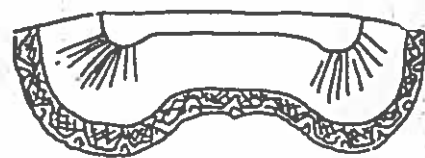
- Vid tillklippningen beräknas 0,5 cm sömsmån på den svängda sidan av linnedelen. I övrigt behövs ingen sömsmån.
- Om det finns en arbetsbeskrivning skall den följas. Finns det ingen kan följande anvisningar vara till hjälp. Här beskrivs bara ett av de sätt på vilket ett stycke kan sys.

Linnedelen

- Sy med kaststygn runt linnedelens raka sida.

Tyllträtt stycke till liten mössa.

Stycke av tunt tyg och spets till mycket liten mössa.

- Vik in sömsmån på den svängda sidan och sy ned den med förstygn.

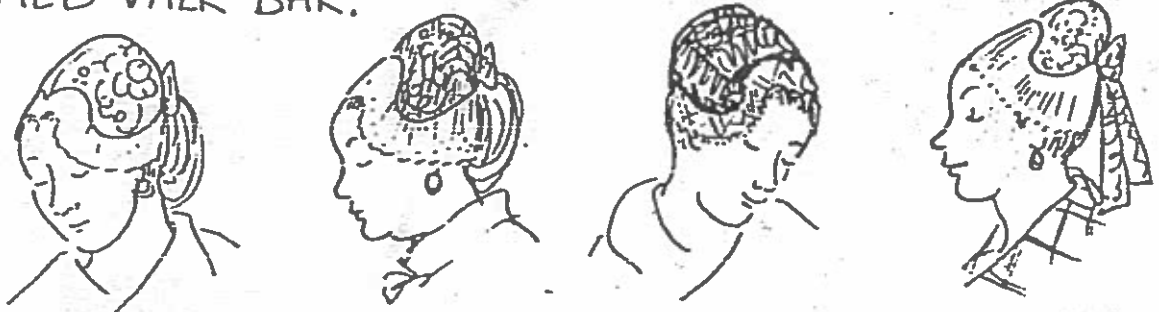

Spetsdelen

- Tyll broderas enligt anvisningarna i avsnittet om *Broderi*.
- Sy ihop spetsdelens olika spetsar eller tyger med kaststygn. På tyger viks först en mycket smal rullfäll.
- Gör samma smala fäll på kortsidorna och sy ned dem med fällstygn.

BINDMÖSSA, STYCKE OCH HÅR

BINDMÖSSAN BÄRS ALLTID MED HÅRET BORTSTRUKET FRÅN ANSIKTET, I KNUT UPPE PÅ HUVUDET ELLER IBLAND MED VALK BAK.

ATT SÄTTA PÅ SIG BINDMÖSSA I DAG.....

kan vara svårt med moderna frisyrer. Men det är viktigt att göra så gott det går för att få rätt stil på huvudbonaden.

HÄR ÄR NÅGRA FÖRSLAG:

Bra att ha vid håruppsättning: Gummiband, hårnålar, linblåsor, tejp, hårspray, eventuellt postisch, hattnålar (säkerhetsnålar)

ATT FÅ BORT HÅRET FRÅN ANSIKTET OCH UPP I KNUT.

KORT HÅR

Även på det kortaste hår kan man få en liten tofs på huvudet med gummiband.

Om håret är mycket kort, låt nack-, sid-, och pannhår vara.

Tejp är effektivt att fästa uppen litet längre lugg med.

Hårnålar eller tejp till litet längre sidohår

Lena Rahmqvist 1977

HALVLÅNGT HÅR

Gör likadant som med kort. NACKHÅRET är det största problemet. Det ser tokigt ut med för mycket

hårnålar. Jobbar man med att få upp det, stretar håret åt alla håll efter ett tag, trots nålar och sprag.

Det kan vara lättare att få upp håret snett i en liten "svinrygg" ← Det enklaste är att köpa en liten POSTISCH → och fästa den från nacken och uppåt.

KNUT

Gör en fläta av blånor

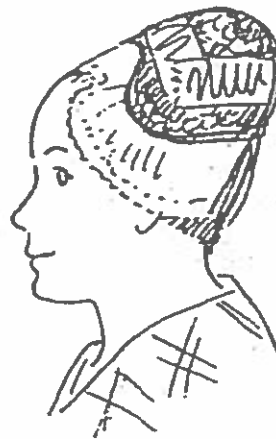
Linda den runt tofsen till en knut. Fäst noga med hårnålar från alla håll. Se till att knuten får rätt vinkel.

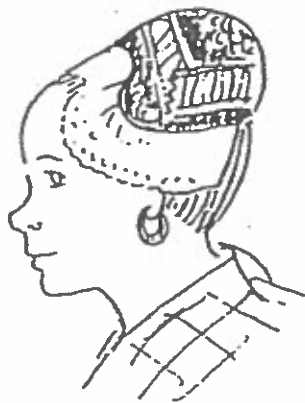
Lägg på stycket (väl formpressat.) Fäst det eventuellt med hårnålar. Bara härfästet i pannan syns.

MÖSSAN Trä på mössan. För att tåla häftiga rörelser måste man fästa den med t.ex. hattnålar (knipsa av knopparna) eller ut råtade säkerhetsnålar.

Stick rakt framifrån och bakifrån genom mössan in i knuten. Eller bara baki-från under ev. nackrosett.

Undvik moderna örhängen till mössan. Ör-ringar av silver var vanligt under stor del av 1800-talet, och passar till många dräkter.

GLÖM INTE HUVUDKLÄDET!
Man gick aldrig ut i bara mössan, utan skydd.

JOBBIGT.....

MEN FINT.....

MAN KANSKE SKULLE FÖRSÖKA.....

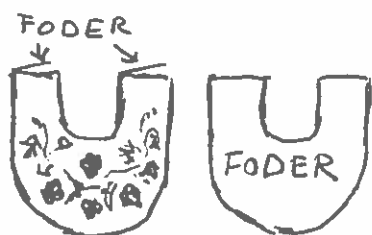
KÖKAR KVINNODRÄKT

Mörka dräkten från 1927

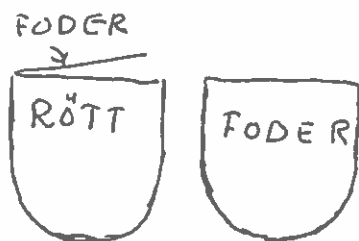
KJOLSÄCK:

Med svart framsida och körsbärsrött bakstycke samt med gula kanter och band, prydd med broderier av Kökar brudblomma.

Kjolsäcken bäres till finlandssvenska byggedräkter i regel på höger sida framtill, något dold av förklädet och med övre kanten i jämnhöjd med kjollinningen. Den är ~~knuten~~ knuten runt midjan med kantband eller vävda band, men icke nedhängande som en dragonväska.

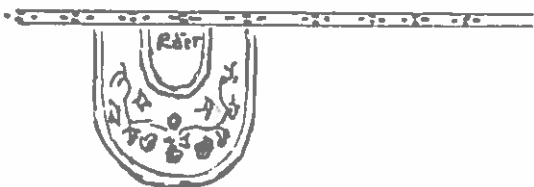

Klipp ut kjolsäcken ur det broderade svarta tyget, fodra och kasta över kanterna tillsammans. Fodertyg t.ex. domestik.

Klipp till baksdelen av kjolsäcken i rött tyg och fodra den, kasta över kanterna tillsammans.

Sy ihop de båda delarna och kanta med ett gult ylleband eller annat naturmaterial. Vik in kanterna upptill och sy för hand. Till sist fästes kjolsäcken på ett band, så långt att det går att knyta runt midjan. Andarna kan stoppas under kjollinningen. Bandet får gärna vara ett smalt rosband, vitt med ~~gröna~~ röda "rosor" och ~~röda~~ gröna "prickar".

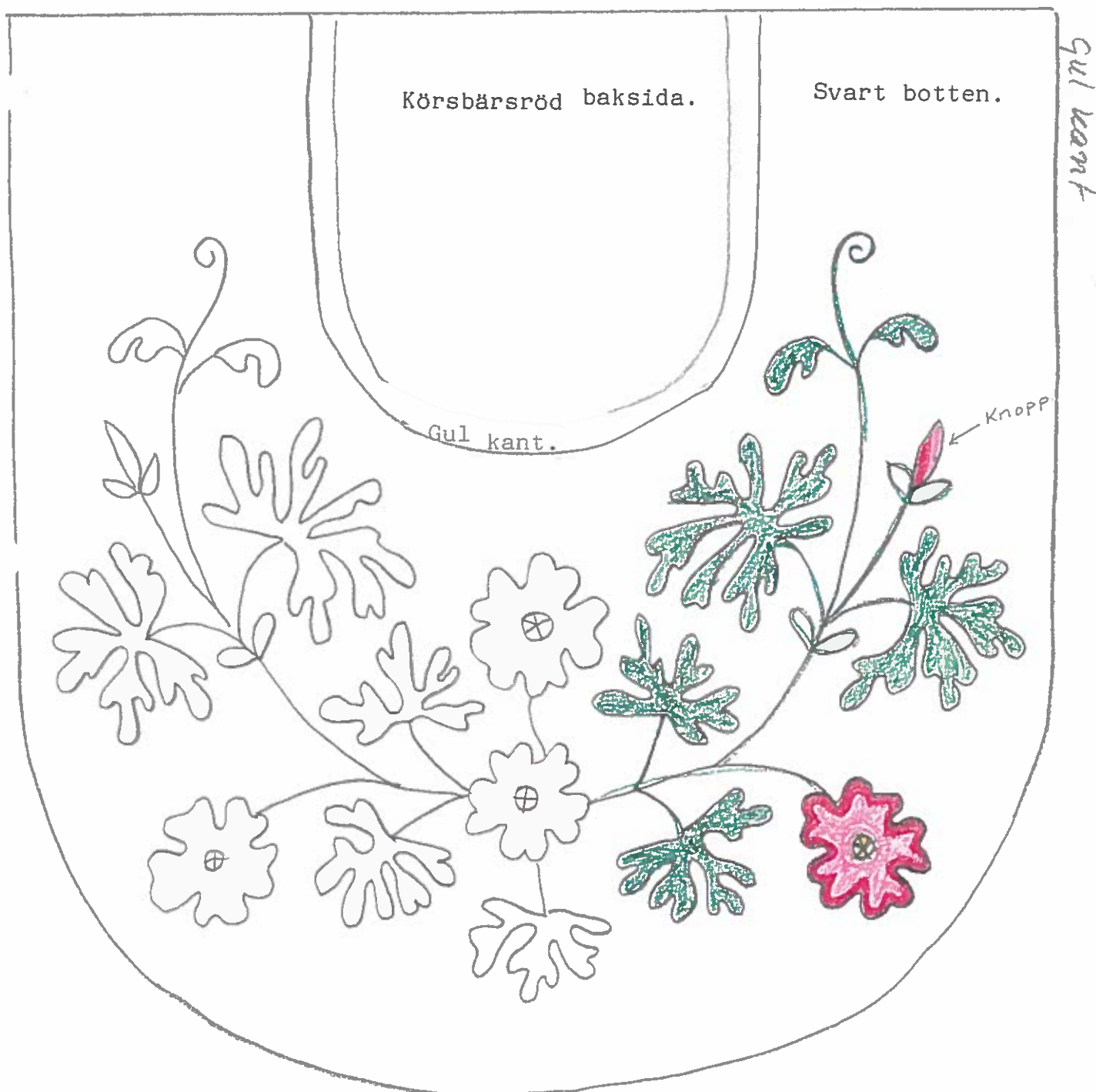
Kjolsäck till Kökars mörka dräkt.
DMC-garn, tambursöm.

1.Rött	816	mörkt
2.Rött	899	rosa
3.Grönt	937	mörkt
4.Gult	743	

Sys med två-trådigt moulinegarn på svart botten.

Blommorna ytterst rödbruna, inuti ljusare röda.
Pistill gul med 5 gröna stift.
Bladen gröna i föklädets färg.(937)

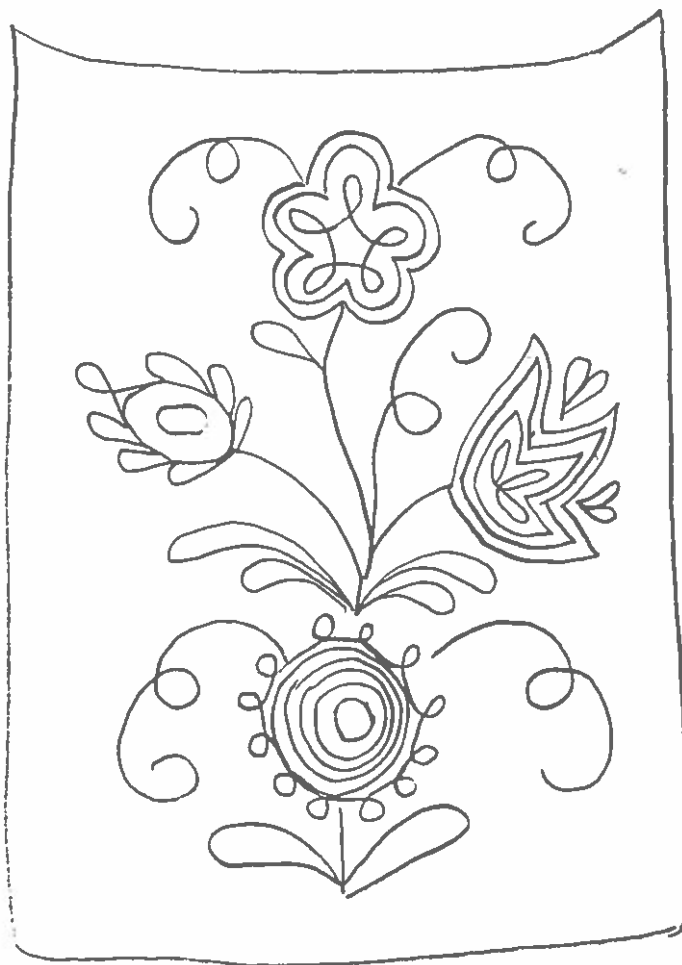
rosband

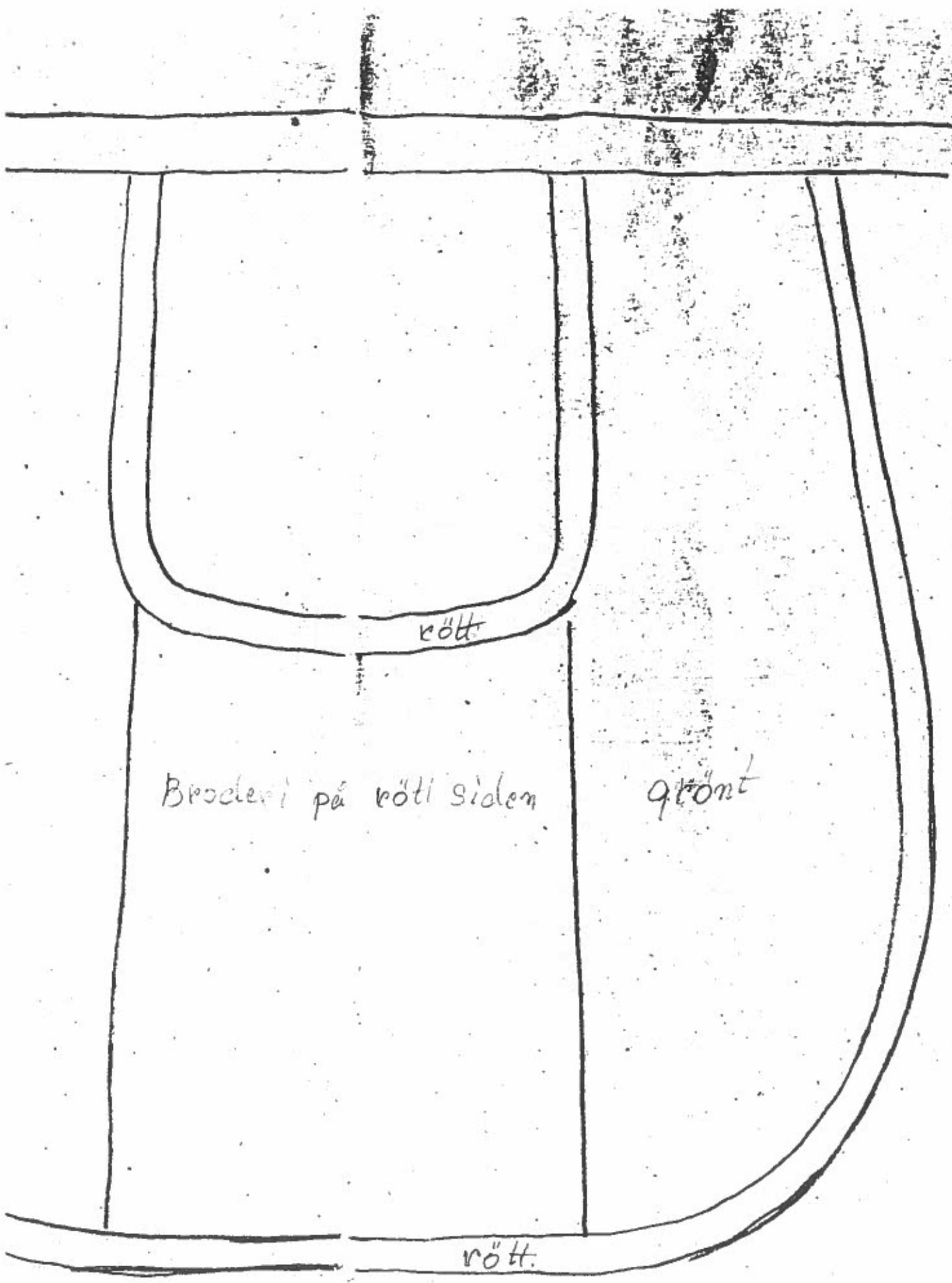

Tygstycket till granna dräktens kjolsäck.

Sys med entrådigt moulinegarn. (DMC-garn)

Tambursöm på siden i samma färger som mössan.

Broderi på röti sidan

grönt

rött

rött

Godkänd 15.9.1991

Kjolsäck till granna dräkten

7 ½ cm grönt ylletyg sys mot broderad sidenlapp.

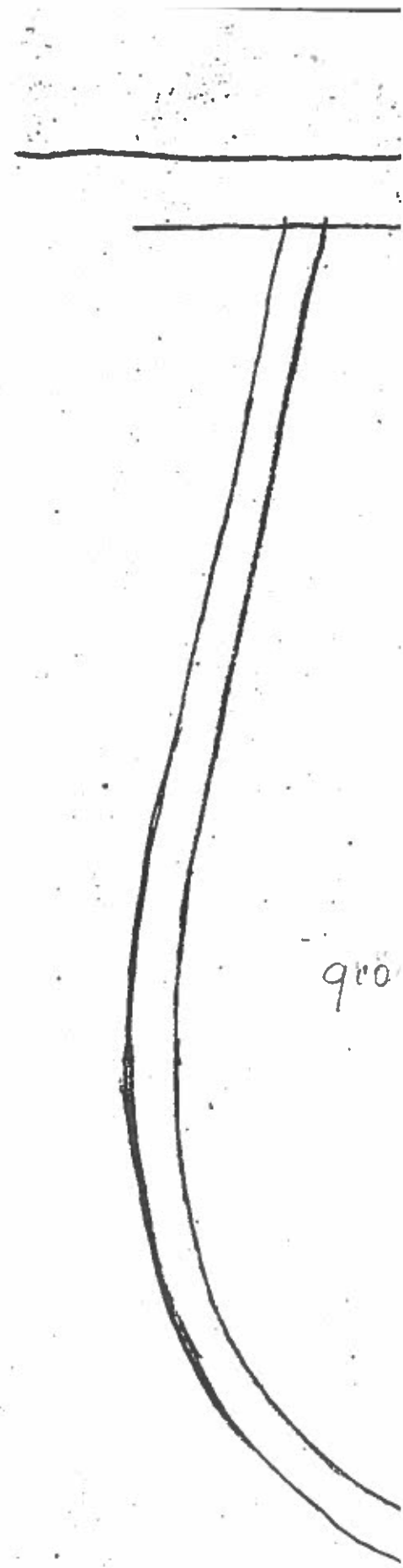
Fordras

Baksidan av linne

Bandkantas med siden

Förses med rosband i gult och rött med gröna prickar

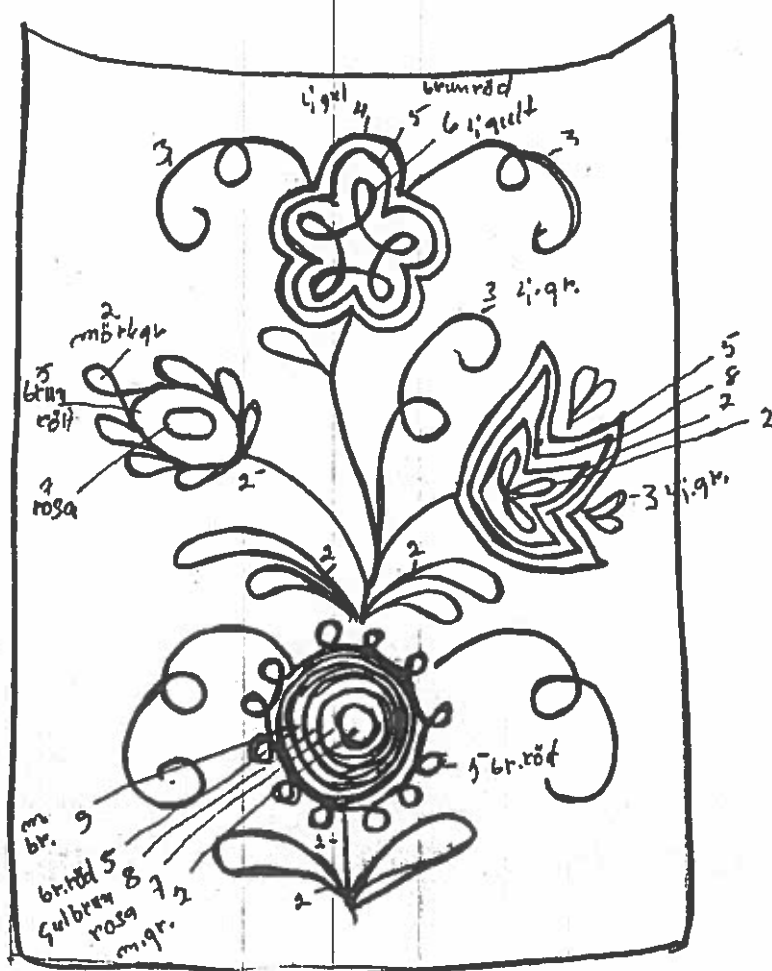
gro

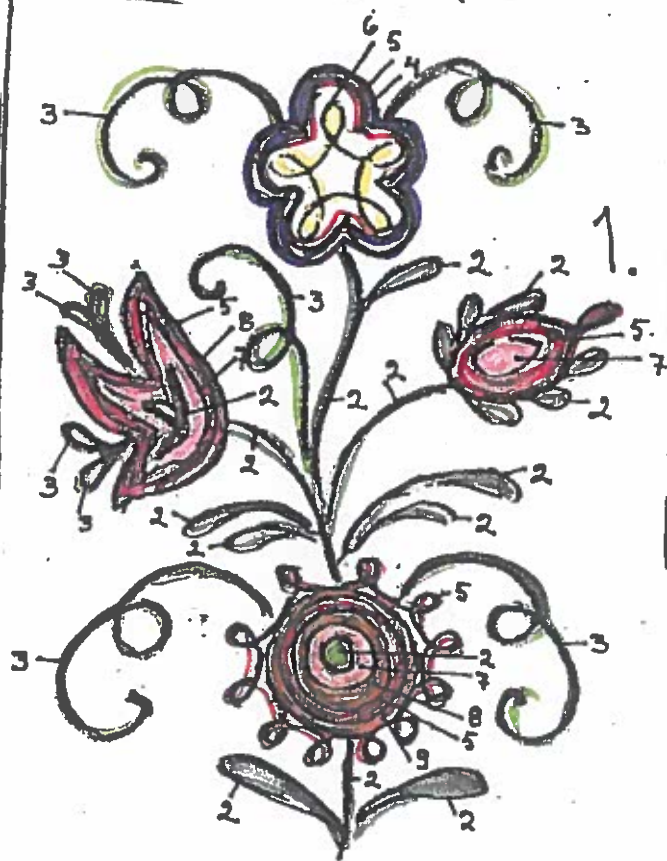
Tygstycket till granna dräktens kjolsäck.

Sys med entrådigt moulinegarn. (DMC-garn)

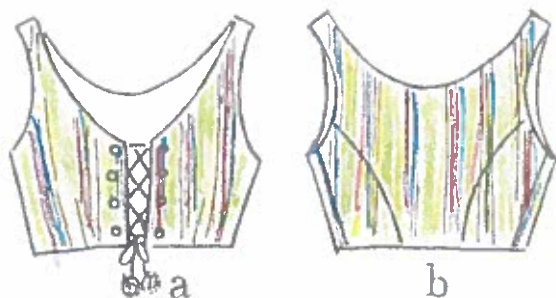
Tambursöm på siden i samma färger som mössan.

- 2 m. grön
- 3 lj. r.
- 4 lila
- 5 brunröd
- 6 lj. gult
- 7 rosa
- 8 gulbrun
- 9 mörkblå

Kökar Livstycke Granna dräkten

Kökar kvinnodräkt (granna dräkten).

Huvudbonad: stycke och bindmössa, slät eller broderad, i någon med dräkten harmonierande färg.

Blus: lik den till mörka dräkten.

Livstycke: av randigt tyg med 3 ½ cm breda gröna bottnar och ränder i rött, blått, gult, 12 mm av varje färg. Snörd uppifrån och ned genom 4 par hyskor, dolda under framkanten, med en snodd av rött ullgarn med bollar i ändarna (garnbollarna 5 cm i diameter). Snodden är 180 cm lång. Ovanpå framkanten 4 par flata mässingsknappar. Livstycket har bröstösöm, söm under armen, ingen mittelsöm, litet svängda sidesömmar i ryggen, där det är slätt nedtill utan skört eller knappar.

Kjol: av samma tyg som livstycket, veckas med utåtvänt motveck framtill. De gröna bottnarna veckas in och de granna ränderna ut.

Förkläde: av vitt linne eller bomullstygg med en fäll nedtill uppsydd med

Ålands Marthadistrikts hemslöjdssektion har anförtrottps uppdraget att fungera som rådgivande instans gällande de åländska folkdräkterna.

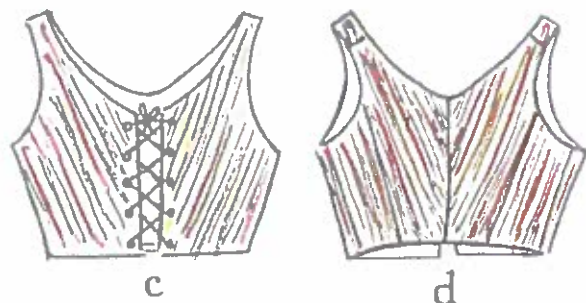
I varje kommuns bibliotek skall finnas en pärm med information och instruktioner om den hemslöjdsmissiga framställningen av den egna kommunens folkdräkter.

Mönster till livstycke och tröja kan vid behov erhållas mot avgift från hemslöjdssektionens arkiv i Ålands Marthadistrikts kansli på Jomala gård

tfn 19411 eller 0457 343 5511

Vårt arbete handlar om att bevara gammal kunskap men även att hålla hemslöjden levande med dagens förutsättningar

Kökar Livstykke Mörka dräkten

Kökar kvinnodräkt (Mörka dräkten från 1927).

Huvudbonad: stycke och bindmössa, slät eller broderad, i någon med dräkten harmonierande färg.

Blus: av vitt linne eller bomullstyg, sydd med nedvikt krage med spetsiga snibbar och med ett 4 1/2 cm brett motveck framtill ända ned, knäppt med 4 trådknappar genom motvecket. Ärmarna är sydda i kimonofason, rynkade på övre sidan av ärmen vid ärmsömmen och vid ärmlinningen, som är 5 cm bred och knäpps med en trådknapp på mitten av linningen.

Livstykke: av ett svartbottnat tyg med två olika symmetriska randningar i körsbärsrött, gult, vitt och mossgrönt, sytt med djup rund urringning framtill och hög rund urringning i ryggen, tillsnöres framtill nedifrån uppåt med röda snören som går genom 6 par i körsbärsrött tränade snörhål i framkanterna. Det har söm under armen, mittelsöm och svängda sidosömmar i ryggen, där det är slätt utan skört eller knappar. Ränderna löper i spetsig vinkel nedåt mot varandra (högst 15 graders lutning från mittelsömmen).

Ålands Marthadistrikts hemslöjdssektion har anförtrotts uppdraget att fungera som rådgivande instans gällande de åländska folkdräkterna.

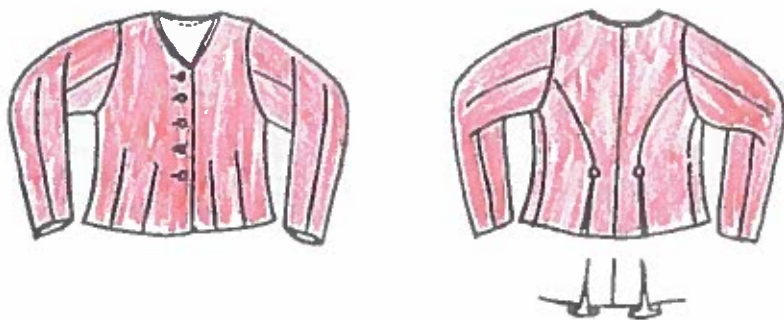
I varje kommuns bibliotek skall finnas en pärm med information och instruktioner om den hemslöjdsförmässiga framställningen av den egna kommunens folkdräkter.

Mönster till livstykke och tröja kan vid behov erhållas mot avgift från hemslöjdssektionens arkiv i Ålands Marthadistrikts kansli på Jomala gård

tfn 19411 eller 0457 343 5511

Vårt arbete handlar om att bevara gammal kunskap men även att hålla hemslöjden levande med dagens förutsättningar

Kökar Tröja

Tröja till Sund m. fl. socknar.

Axelduk: sidenduk i harmonierande färg eller blommig muslinsduk.

Kjolsäck: med svart framsida och körsbärsrött bakstykke samt med gula kanter och band, prydd med broderier av Kökar brudblomma.

Strumpor: vita.

Skor: svarta med låg klack, spänne och uppstående plös.

Tröja: av körsbärsrött tyg i kjolrandens färg. i snitt enligt modell. Se beskr. för Sund.

Ålands Marthadistrikts hemslöjdssektion har anförtrotts uppdraget att fungera som rådgivande instans gällande de åländska folkdräkterna.

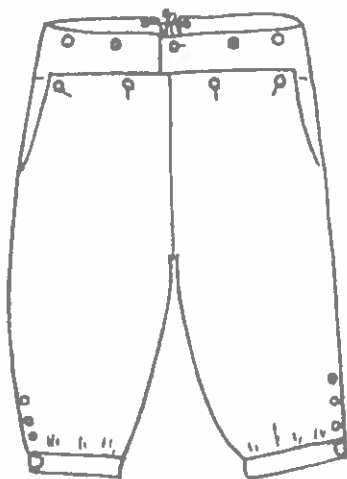
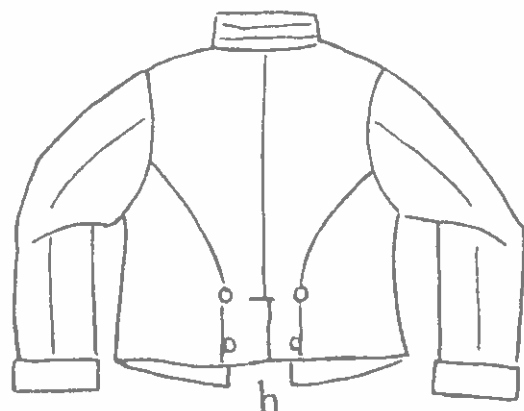
I varje kommuns bibliotek skall finnas en pärm med information och instruktioner om den hemslöjdsmissiga framställningen av den egna kommunens folkdräkter.

Mönster till livstykke och tröja kan vid behov erhållas mot avgift från hemslöjdssektionens arkiv i Ålands Marthadistrikts kansli på Jomala gård tfn 19411 eller 0457 343 5511

Vårt arbete handlar om att bevara gammal kunskap men även att hålla hemslöjden levande med dagens förutsättningar

Kökar

Rock och byxa

Rock: (tröja) av svart eller mörkblå vadmal, sydd med 5—6 cm hög uppstående krage, stora uppslag med en knapp igenom uppslaget och 4 par mässings- (eller överklädda) knappar i två lodräta rader. Den är så kort att den når till midjan. Ärmarna har breda uppslag med 2 knappar på dessa. Rocken har svängda sidosömmar i ryggen och skört med 4 eller 2 knappar.

Väst: av ett randigt tyg, sydd med en smal nedvikt krage och med 5 par kullriga mässingsknappar i två lodräta rader. Ryggstycket av oblekt linne.

Knäbyxor: av samma tyg som rocken, sydda med bred lucka intill sidorna, knäppt med 4 stora mässingsknappar, sneda ficköppningar under luckan. På utsidan av knäna ett sprund med 3 små mässingsknappar som kan knäppas och knälinning med mässings- eller silverspänne, modell Finström. Byxorna kan sys utan knälinning, mera åtsittande, med sprund på utsidan av knäna och 3 små mässingsknappar som knäpps, modell Saltvik

Strumpor: blå eller grå (med vita kilar instickade vid fotknölarna) eller svarta med röda kilar.

Strumpeband: mönstervävda ylleband.

Skor: med silverspännen och över vristen uppstående plös.

Sjömansdräkten.

Sjömansdräkten, se beskrivningen Föglö mansdräkt, kan även användas som mansdräkt för Kökar.

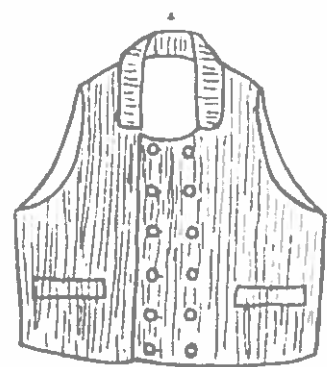
Ålands Marthadistrikts hemslöjdssektion har anförtrotts uppdraget att fungera som rådgivande instans gällande de åländska folkdräkterna.

I varje kommuns bibliotek skall finnas en pärm med information och instruktioner om den hemslöjdsförmässiga framställningen av den egna kommunens folkdräkter.

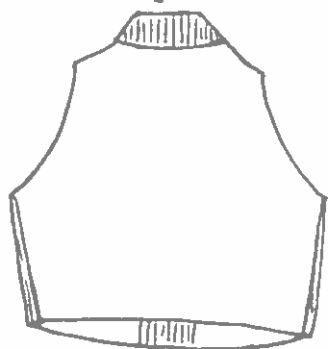
Mönster till väst, byxor och rock kan vid behov erhållas mot avgift från hemslöjdssektionens arkiv i Ålands Marthadistrikts kansli på Jomala gård.

tfn 19411 eller 0457 343 55

Kökar Väst

i

j

[A.V.S.] - 66

Ålands Marthadistrikts hemslöjdssektion har anförtrofts uppdraget att fungera som rådgivande instans gällande de åländska folkdräkterna.

I varje kommuns bibliotek skall finnas en pärm med information och instruktioner om den hemslöjdsförmässiga framställningen av den egna kommunens folkdräkter.

Mönster till väst, byxor och rock kan vid behov erhållas mot avgift från hemslöjdssektionens arkiv i Ålands Marthadistrikts kansli på Jomala gård.

tfn 19411 eller 0457 343 55

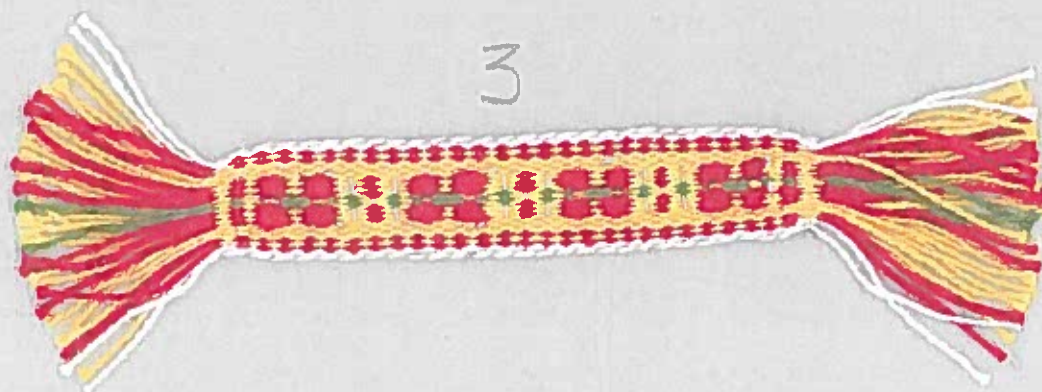
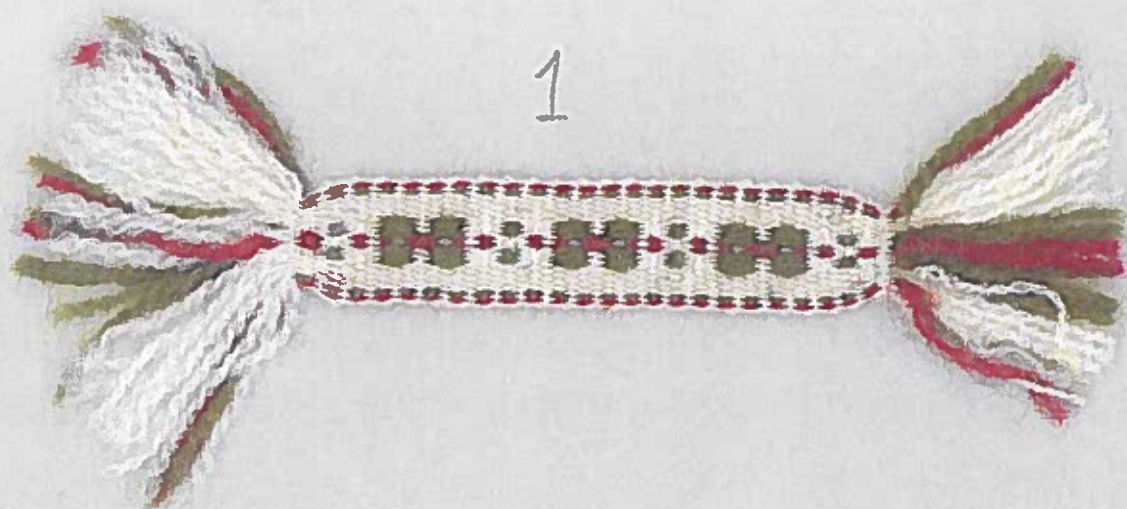
Vårt arbete handlar om att bevara gammal kunskap men även att hålla hemslöjden levande med dagens förutsättningar

Mässingknappar till kvinno – o. mansdräkterna samt mässingspännen till mansdräktens byxor tillverkas efter beställning av nedanstående adress / telefon .

PER-ÅKE JOHANSSON
Silversmeden i Sjö kvarteret

Gladjen att tillverka ett gott Ting.
Ett Ting som håller vad det lovar
- idag och i morgon.

Tel: +358 (0) 18 15626
Gsm: +358 (0) 467 315626
Försäljning: SALT, Sjö kvarteret
Mariehamn, Åland

kommissionen i 1870 og 1871 om de gamle og nye
bommallingen.

1 Förklädestand till mörka dräkten

Revnola och träädning i gränd: 41 tr.

$z = 4$	röda	tr.
$x = 8$	gröna	"
$0 = 29$	vita	"

[illegible]

2 Kjölsäcksband till mörka dräkten

Revnata och träddning i gränd: 35 träd

O O X O Z O O C O C Z O Z O Z O X O X O Z O Z O Z O O O C O Z O X O O

Z = 8 röda tr
X = 4 gröna "
O = 23 vita "

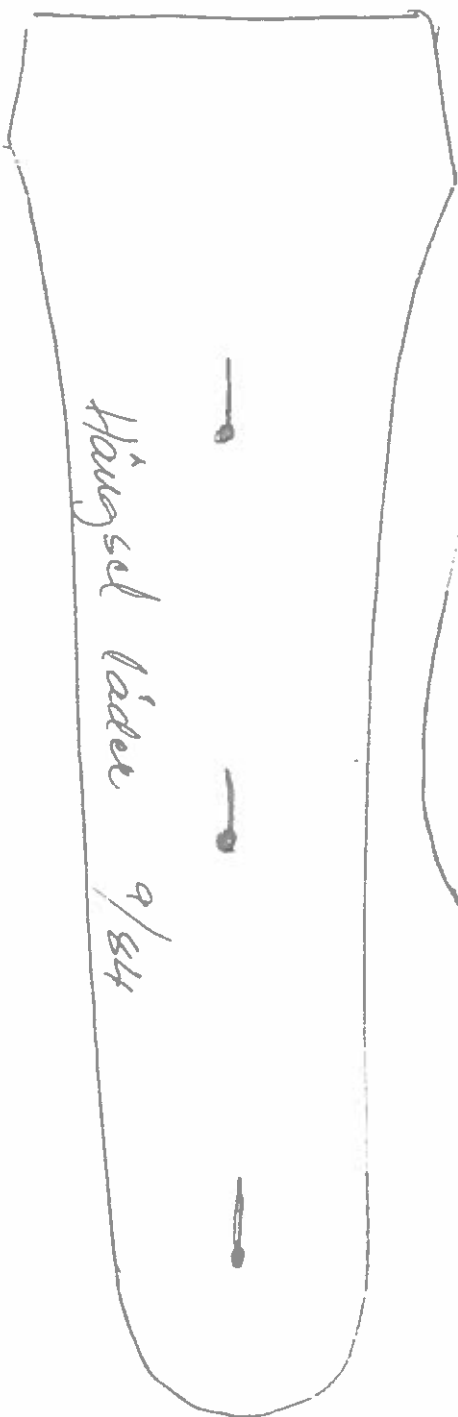
3 Kjölsäcksbänd till granna dräkten

Revnata och trädnings i grinet 35 träd.

00Z0Z000000Z0Z0Z0X0X0X0Z0Z000000Z0Z00
 - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | -
 |
 4.11

Z - 10 rēda
 X = 2 grēnu
 0 - 4 vīta
 • - 19 gūla

Hängsel stopp i läder
ent. Viking Sundberg

FINSTRÖM

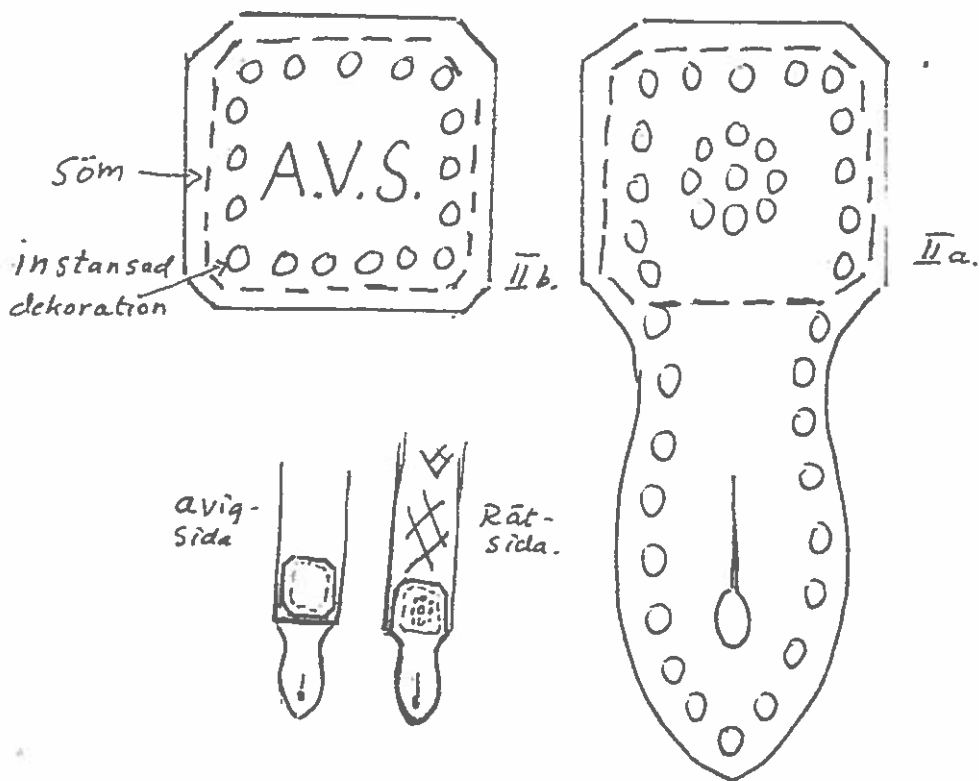
Knäppnings delar
till hängslen

Delarna skärs
ut i naturfärgat
läder.

Del I. fästes i spännets
hake på undre sidan av
hängselbandet fram till.

Del II a. II b. sys ihop med hängsel-
bandet emellan. Sys med skomakersöm.

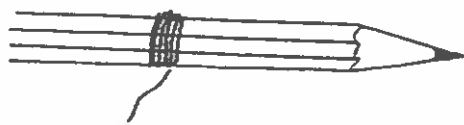

Del II a. på hängselbandets rätta sida.

Del. II b. på hängselbandets aviga sida.

NRSI EVC MEN I INLADN

TRÅDKNAPP

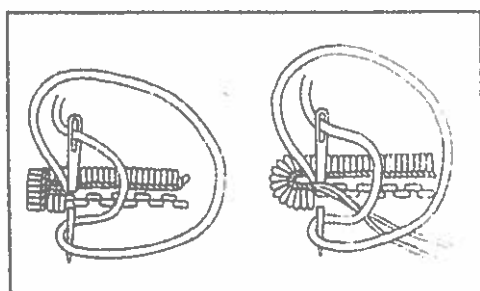

Drag tråden genom bivax före den viras runt pennan eller prylen.

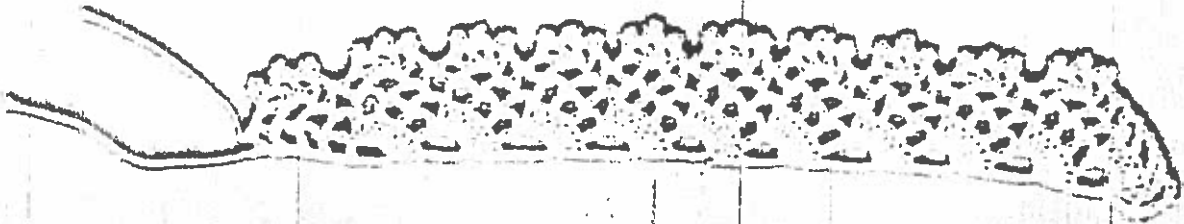

Sy sedan langettstygn hårt runt ringen.

Spänn upp trådar inuti knappen och sy upp och ned mellan trådarna.

1

2

3

4

UDDSPETS NR 1

Lägg upp 17 lm.

V 1. 1 st i den 10 lm från nålen räknat * 2 lm, hoppa över 2 lm, 1 st i nästa lm *
* - * 3 ggr.

V 2. Vänd med 4 lm , 1 st i 2:dra st, 3 st, 2 lm , 1 st i 4:de st, 7 st om
lmbågen.

V 3. Vänd med 7 lm, 1 st i 2:dra st, 2 lm, 1 st i 4:de st, 2 lm, 1 st i 6:e st,
2 lm , 1 st i 8:de st.

Upprepa v 2 och 3 till önskad längd.

Virka utefter spetsens sida

Hoppa över en lmbåge, 1 st i nästa lmbåge * 1 lm, 1 st i nästa lmbåge ** 3 lm
1 fm i st, 1 st om samma lmbåge **. Upprepa ** - ** 3 ggr, 1 lm, 1 st om nästa
lmbåge, hoppa över en lmb, 1 st i nästa lmb *. Upprepa *- * längs hela spetsen.

Spetsproverna 2-4 är från de insamlade särkarna och blusarna,
varifrån förlagan utvaldes till blus nr 2.

Sömnad :

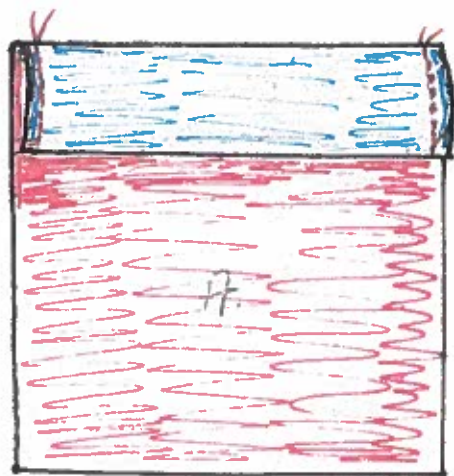

Bild 1 . Av del A vikes
En sömsmån på 3 cm.
Ändarna sys på maskin.

VÄSTFICKA :

Arbetsordning :

A. Förberedande arbeten ,

1. Fickans plats bestämmes.
2. Ficktyget tillklippes. (2 st)
 - a) det ena ficktyget A klippes
t.e.x 15 cm långt och 12 cm
brett. I denne dels övre kant
vikes 3 cm till fickans öppning.

- b) Det andra ficktyget B klippes
11 cm långt och 12 cm brett.
Ficktyget klippes i trådrak
riktning av tyget och av samma
tyg som plagget.

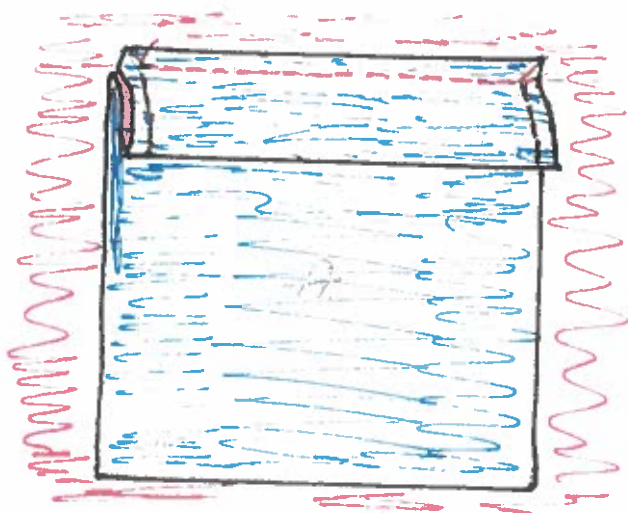

Bild 2. Ficköppningen
sys på sin plats.

B. Sömnad .

1. Fickans öppning förfärdigas.
Av ficktyget A vikes 3 cm
sålunda, att rättsidorna kom-
mer mot varandra .
Ändarna sys på maskin 0,5 cm
från kanten. Se bild 1.
0,5 cm sömsmån vid nedre
kanten lämnas osydd.

fortsätter...

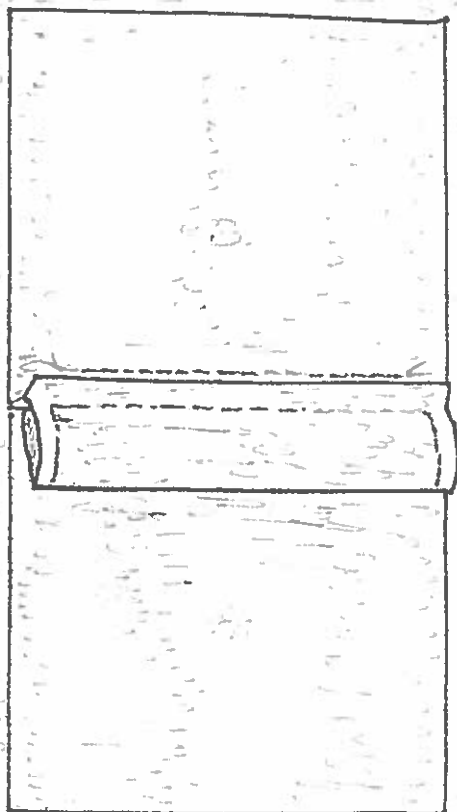

Bild 3. Del B sys på sin plats.

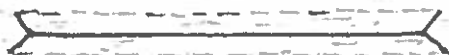

Bild 4. Ficköppningens maskinsömmar
sedda från avig sida .
Öppning uppklippes.

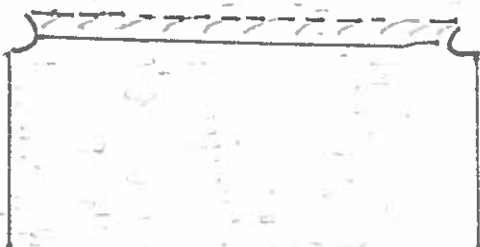

Bild 5.

Ficklocket vänt och del A förd till avig sida.
Observera iklippet del A:s sömsmån.

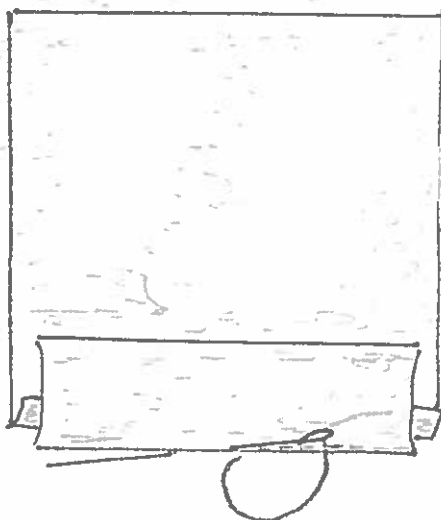

Bild 6.

Från rätsidan sys i ficklockets söm för- eller
efterstygn , för att ficklockets bredd skall
hållas jämn .

Västficka (forts.)

2. Ficköppningen fästes på sin plats. Se bild 2.

3. Del B sys på sin plats .

a) del B tråklas som fortsättning på del A ,
sålunda att sömsmånerna kommer ca
0,5 cm på varandra. Se bild 3 .

b) del B sys på maskin , se bild 3.

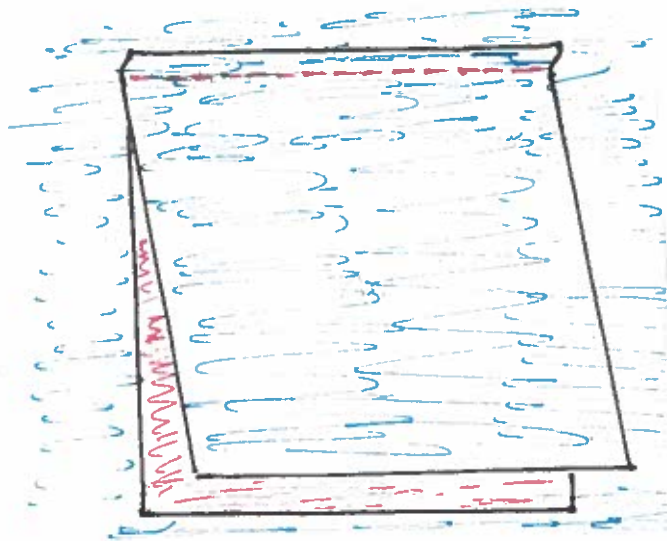
Sömmen bör vara ett par mm kortare
än motsvarande söm på del A .

Sömmarnas avstånd från varandra är ca 5 – 6
mm. Trådändarna fästes.

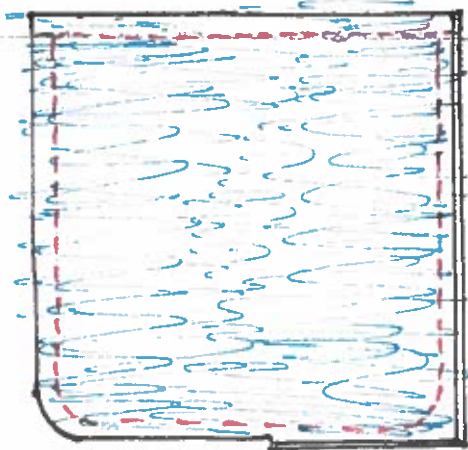
4. Fickans öppning uppklippes.

Man klipper upp tyget mellan maskin-
sömmarna . Ändarna klippes enligt bilden.
OBS. inte genom sömmarna .Se bild 4.

fortsätter...

**Bild 7. Del B föres genom fick-
öppningen till avig sida .**

**Bild 8. Sidor och botten sys på
maskin.**

Västficka (forts..)

5. Ficklocket vändes och del A föres samtidigt till avig sida. Se bild 5 . Sömsmånerna pressas utåt från ficköppningen.

Observera iklippet i del A:s sömsmån. Se bild 5.

6. Från rätsidan sys i ficklockets söm för – eller efterstygn , för att ficklockets bredd skall hållas jämbred. Se bild 6 .

7. Del B föres genom ficköppningen till avig sida. Se bild 7 .

8. Fickans sidor och botten sys på Maskin. Sömsmånerna jämnas Och överkastas . Se bild 8 .

9. Fickans ändar på rätsida sys med Smygstygn (se bild 9), sidor på maskin . Se bild 10 .

Bild 9 o. 10 .

Fickans ändar på rätsida sys med smygstygn eller på maskin .

KÖKARS MANSDRÄKT

STRUMPOR:

blå eller grå (med vita kilar instickade vid fotknölnarna) eller svarta med röda kilar.

STRUMPEBAND:

rosbandet i ylle, vitt med gröna rosor och röda prickar, bindes under knät i två varv och knyts med rosett. Ändarna försedda med tofsar.

STICKAD LUVA , röd - blå.

Originalmössan stickad av handspunnet ullgarn.

Material: Två-trådigt ullgarn, rött och blått. Ca. 75 gr. av varje färg. (Satakieli från Helmi Vuorelma Oy.).

Stickor 2,50 m.m.

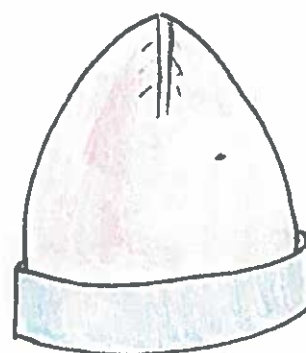
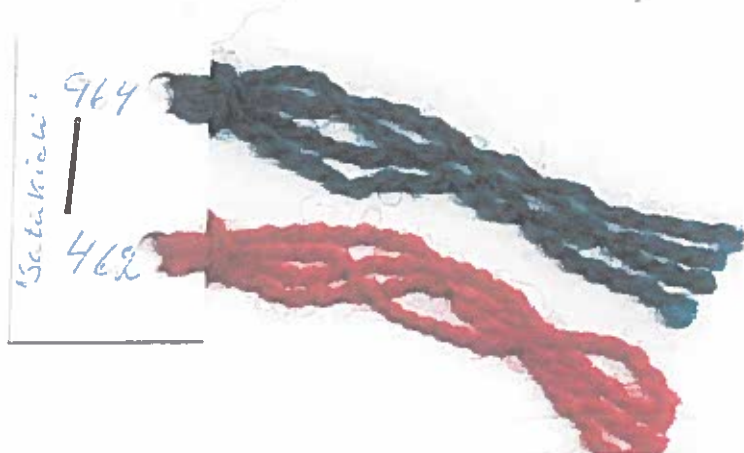
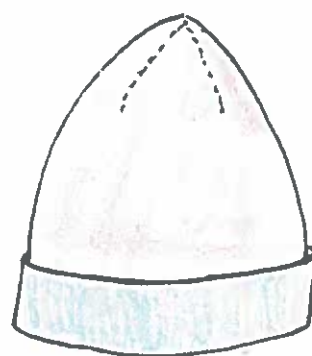
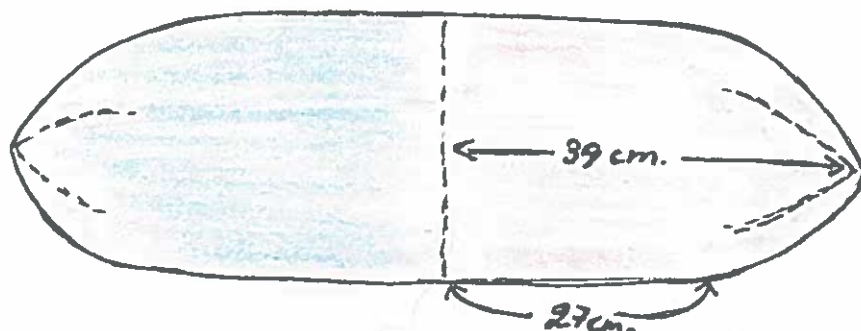
Mössans omkrets 55 - 56 cm.

Lägg upp 148 m. med rött garn. Sticka räta maskor på rundsticka tills mössan är 27 cm. Dela maskorna på 4 stickor. Fortsätt och sticka runt. Gör 8 hoptagningar på ett varv jämnt fördelade så att på varje sticka finns 2 hoptagningar. Mellan hoptagningsvarven stickas 6 v. slätstickning. Mössan skall få en rundad form upptill. Därför minskar man antalet varv utan hoptagningar mot avslutningen av mössan.

Hoptagningen kan även göras så att det bildas "band" på 4 ställen vid avrundningen.

Då röda sidan är färdig plockar man upp 148 maskor i uppställningsvarvet med blått garn på rundstickan och stickar en likadan blå mössa åt andra hållet.

Då stickningen är färdig kan man pressa lätt på mössan. Den blå mössan förs in som foder i den röda och ett blått uppslag viks utåt på den röda sidan.

Folkdräkten som sorgdräkten1. Folkdräktsrådets beslut 29.3.92.

Kvinnodräkten

Huvudbonaden skall vara en svart bindmössa med slät obroderad tyll.

Svart sidenduk med frans. Den kan bäras över den granna bindmössan eller som huvudbonad. Efter jordfästningen läggs duken över axlarna och man behåller den granna bindmössan. Då man har den svarta sidenduken som huvudbonad har man ingen duk över axlarna.

Sidenförklädet skall vara svart, smalt och veckat enligt förlaga.

Vid rådets sammanträde 18.11.95 godgändes ett allmänt sorgförkläde. Mönster finns i allmänna pärmen. .

Strumporna skall vara vita.

Som ytterplagg används mörk jacka eller mörk ylleschal.

Mansdräkten

Till mansdräkten bärs mörk hatt.

Jackan skall vara mörk.

Halsduken skall vara vit.

Strumporna vita.

Strunpebanden lila.

Folkdräktsrådet rekommenderar att man bör kontakta de sörjande innan uppvaktning i folkdräkter så att det inte verkar störande med de granna dräkterna.

Om den avlidne önskat uppvaktning i folkdräkt, skall dräkten bäras som den är.

Förlagorna till dräkterna söks vanligen från 1800-talets dräktskick. Man kan anta att gamla seder hängde kvar längre här ute än utanför orten. Att en handarbetskunnig, ung flicka här ville sy en vacker fästmansskjorta in på 1900-talet är därför inte otroligt. Däremot hade seden att begrava mannen i fästmansskjortan försvunnit år 1969 när Oskar avled.

Irene Aina föddes 15.7.1892 och dog 21.1.1957

Frans Oskar föddes 6.3.1887 och dog 12.6.1969

VAD HÖR TILL EN FOLKDRÄKT

UTDRAG FÖR FOLKDRÄKTENS ANVÄNDARE.

Folkdräkten är förknippad med värdefulla traditioner och kultur från din hembygd.

Om du kan din folkdräkts bakgrund och historia får den ett rikare innehåll och betydelse när du bär den.

Dräkterna är sammanställda av olika klädesplagg från åren runt 1850 i kommunerna, av klädesplaggen som olika personer har burit framställdes gemensamma dräkter som man representerar sin hembygd med.

Folkdräkten användes som festdräkt bl.a. vid familje-, skol- och hembygdsfester samt i kyrkan,

- klädsel för folkdans-, spelmanslag och körer
- det är inte lämpligt att använda folkdräkt vid uppvisning av gamla arbetssätt och inte heller i övrigt som vardaglig arbetsdräkt.

Material

Enligt dräktens tillverknings beskrivningar,

- bindmössa överklädd med siden och stycke av bomullstyll med tyllträdning eller spets
- huckle, lärftshatt, duk
- blusar, skjortor - linne eller bomullslärft
- livstycket - halvylle
- kjolar, tröjor och jackor - halvylle
- herrbyxor - ylle
- förkläden - linne, bomull, ylle eller halvylle, siden
- halskläden - bomull, ylle, siden
- strumpor - bomulls- eller yllegarn
- skor - läder
- underkjolar - linne, bomull, halvylle
- fodertyg - bomull, linne
- tygerna till folkdräkterna skall vara tillverkade efter rätta mönster och färger

Dräktens anskaffning

- dräktens ursprungliga modell och snitt får inte ändras
- i livstycken och tröjor skall figurinsyningar undvikas
- knäppningar av sprund och ärmlinningar med knappar eller band
- broderier och spetsar handgjorda om möjligt
- veckningarna i kjolarna enligt beskrivningar

ÅLANDS FOLKDRÄKTSRÅD

Vad hör till en folkdräkt forts. 2.

- mansdräktens långa byxor skall täcka fotknölarna
- byxbenens vidd enligt dräktens beskrivningar
- mansdräktens byxor har inte pressveck.

Hur man klär sig

Kvinnodräkten

- livstycket snöres nerifrån och upp
- förklädet klädes under livstyckets skört, mönstervävda band knytes i sidan
- kjolsäcken knytes runt midjan, vanligtvis till höger, delvis under förklädes
- axelduken bäres utanpå livstycket med snibbarna mot varandra i vissa fall bäres duken under livstycket - axelduken av sidan bäres alltid utanpå livstycket så den inte skrynklas
- kjolen borde inte vara kortare än 20 cm från golvet, längden varierar inte med modet
- förklädet bör inte vara kortare än 10 cm från kjolfållen
- sjal kan bäras till dräkten
- strumpor enligt överenskommelse
- svarta skor med låg klack

Mansdräkten

- skjorta av linne eller bomull
- halskläde, vik det till en lång remsa omkring 5 cm lägg halskläde utanpå den uppstående kragen fram och korsbak och knyt en knut fram
- tobakspungen bäres till vänster
- strumpor enligt överenskommelse
- huvudbonad - filthatt, stickad yllemössa, läderkaskett, skärmössa
- hängslen
- strumporna bindes om under knäna med vävda band två varv, ändarna knytes med dekorativa rosetter
- skor svarta

Smycken

- endast dräktens egna smycken

En fästmansskjortas väg till Museet

När pjäsen "Mitt röda gullband" skulle uppföras på Kökar och Vibeke Voigt vidtalades som regissör efterlyste hon gamla kläder till teatergarderober. På så sätt kom den gamla skjortan i dagen.

En av dansarna hade ständigt problem med att få skjortkragen att hållas på plats. Ofta kom någon hjälpsam person fram och drog upp den baktill ovanför västen men den åkte alltid ner igen. Jag var också framme och drog isynnerhet som jag tilldelats uppgiften att hjälpa till med klädseln. En gång beklagade sig Ulf över att skjortan var fel skuren och dessutom var den broderad på ryggen. Då blev min nyfikenhet väckt och jag bad att få se på den efter övningen. Döm om min förvåning när jag såg den och drog slutsatsen att det måste vara en fästmansskjorta. I många år har jag varit Kökars representant i Ålands folkdräktsråd och därigenom fått upp ögonen för vad som kan vara värdefullt som förlagor i dräkterna. Och fästmansskjortor finns det inte gott om därför att det var brukligt att den följde den döde i graven. Endast en enda finns som förlaga på Ålands Museum.

Nu vidtog uppgiften att spåra den här. Den hade mycket riktigt ett vackert monogram som skulle vändas framåt. Det var en skjorta med veckat skjortbröst, antagligen

stärkt i tiden, där knapphål fanns för lös stjärkrage. På ärmlinningarna fanns likaså knapphål för manchetter. Efter idoga efterforskningar befanns den komma från Heika. Då ringde jag Lennart, som nu bodde på Sommarängen, och undrade vad han visste om skjortan. Han visste inte något just om den men sade att det funnits mycket gamla kläder på vinden och bekräftade att monogrammet var hans mors. Hon hette Ida Aina och far Frans Oskar Karlström. Monogrammet **KIA** var broderat med korsstyggn i vackert rött. Han gav mig lov att använda fyndet bäst jag tyckte när jag delgav mina funderingar runt det hela.

Glad i hågen ringde jag Per-Olof Jansson, folkdräktsrådets ordförande, och han blev mycket glad. De skulle ta upp ärendet på nästa arbetsgruppsmöte. Där rådde man mig att föra den till museet för utlåtande. Textilkonservator Anne-Marie Rinne-Vest blev förundrad och gav rådet att den kunde bli förlaga till mansdräkten i alla kommuner. Hon skulle rita mönster av den vid tillfälle. Hon berättade att man vid den här tiden köpte färdiga löskragar- och manchetter. Den andra skjortan har fast krage och ett enklare utförande. Nu finns det ett alternativ för den som önskar lägga ned litet extra arbete. Mönstret till Heika-skjortan med beskrivning kommer att finnas tillgängligt på Ålands Hembygdsförbunds kansli, där övriga mönster finns samlade.

1:4

